

รายงานผลงานเรื่องเต็มการทดลองที่สิ้นสุด ประจำปี 2558

1. ชุดโครงการวิจัย : วิจัยและพัฒนาพืชผัก

2. โครงการวิจัย : บริบทการแข่งขันเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของพืชผักเศรษฐกิจในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

The Context of Competitiveness Matrix to ASEAN Economic Community of Economic Vegetable in The Northern and The Northeast Region

กิจกรรมที่ 1 วิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันของผักเศรษฐกิจภาคเหนือรองรับการเปิดตลาดอาเซียน

3.การทดลอง (ภาษาไทย) : วิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันพริกชี้ฟ้าภาคเหนือรองรับการเปิดตลาดอาเซียน

4. คณะผู้ดำเนินงาน

หัวหน้าการทดลองที่ 1.4 นางธัญพร งามงอน สังกัด ศูนย์วิจัยเกษตรที่สูงเพชรบูรณ์
ผู้ร่วมงาน

นางสาวจิตอาภา จิจุบาล	สังกัด	ศูนย์วิจัยเกษตรที่สูงเพชรบูรณ์
นางเยาวภา เต้าชัยภูมิ	สังกัด	ศูนย์วิจัยเกษตรที่สูงเพชรบูรณ์
นางสาวอุทัยวรรณ ทรัพย์แก้ว	สังกัด	สถาบันวิจัยพืชสวน
นายเกษมศักดิ์ ผลากร	สังกัด	สถาบันวิจัยพืชสวน
น.ส.ชลธิชา เตโซ	สังกัด	กองแผนงานและวิชาการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

พริก หมายถึง พืชล้มลุกชนิดหนึ่งมีผลเป็นผลเดี่ยว เป็นผลสดประเภทเบอร์รี่ ลักษณะเป็นกริเปาะมีพริคาร์พนุ่มประกอบเอกโซคาร์พเป็นผิวบางมัน เนื้อพริกมีโซคาร์พ มีตั้งแต่บางจนถึงหนา ขึ้นอยู่กับพันธุ์ สีของผลอ่อนมีทั้งสีเหลืองอ่อน สีเขียวอ่อน สีเขียวเข้ม และสีม่วง เมื่อผลสุกอาจเปลี่ยนเป็นสีแดง ส้ม เหลือง น้ำตาล ขาวนวล หรือสีม่วง

5. บทคัดย่อ

การวิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันพริกชี้ฟ้าภาคเหนือรองรับการเปิดตลาดอาเซียน ดำเนินการจากกลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรผู้ผลิตพริกชี้ฟ้าในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ตาก และเพชรบูรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบการเปิดการค้าตลาดอาเซียนกับเกษตรกรผู้ปลูกพริกในเขต

ภาคเหนือ และใช้เป็นข้อสนเทศในการพัฒนา การวิจัย เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตและประสิทธิภาพการผลิตที่เหมาะสมต่อเกษตรกร เพื่อรองรับการแก้ปัญหาอันเนื่องมาจากการเปิดการค้าตลาดอาเซียน จำนวน 322 ราย ระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2557 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2558 เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามจากเกษตรกรผู้ปลูกพริก ผลการดำเนินงานพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกพริกส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 65.21 อายุเกษตรกรผู้ปลูกพริกส่วนใหญ่ อายุเฉลี่ย 48-58 ปี รองลงมาอายุเฉลี่ย 29.20 ปี สถานภาพส่วนใหญ่เป็นเจ้าของสวนพริกเอง ร้อยละ 92.54 เป็นสมาชิก GAP ร้อยละ 69.87 พริกที่เกษตรกรนิยมปลูกส่วนใหญ่นิยมปลูกพริกลูกผสมพันธุ์ แหล่งที่มาของพันธุ์ส่วนใหญ่ซื้อจากร้านค้า และเก็บพันธุ์เอง ฤดูปลูกโดยจะเริ่มเพาะกล้าช่วงเดือนมีนาคมถึงเมษายน เก็บผลผลิตช่วงเดือน กรกฎาคม ราคาที่เกษตรกรขายได้ ราคา 21-25 บาทต่อกิโลกรัม รูปแบบการขายส่วนใหญ่เกษตรกร ขายทั้งในรูป พริกสด และพริกแห้ง ค่าแรงในการผลิตมากกว่า 14,000 บาท/ฤดูการผลิต มีต้นทุนรวมต่อไร่สูงสุด 16,001-18,000 บาท ส่วนใหญ่มีต้นทุนผันแปรต่อกิโลกรัมอยู่ระหว่าง 11-15 บาท ผลผลิตต่อไร่ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 1,501-2,000 กก. ผลตอบแทนทั้งหมดส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 10,000-19,999 บาท และ 20,000-29,999 บาท ผลการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนจากการปลูกพริกและผลตอบแทนจากการปลูกพริก พบว่าต้นทุนทั้งหมดของพริกฤดูแล้ง เท่ากับ 19,462.45 บาท พริกฤดูฝน เท่ากับ 13,445.67 บาท ส่วนผลตอบแทนในการผลิต พบว่าผลตอบแทนสุทธิได้จากการขายพริก ฤดูแล้ง มีผลตอบแทนสุทธิเท่ากับ 2,285.44 บาทต่อไร่ ส่วนพริกฤดูฝน มีผลตอบแทนสุทธิเท่ากับ 5,293.88 บาทต่อไร่ ปัญหาที่พบและสำคัญในพื้นที่ คือ สารเคมี และ ปุ๋ยเคมีที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ มีราคาแพง ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง เกษตรกรยังไม่เห็นประโยชน์และความสำคัญของการรวมกลุ่มส่งผลไปยังอำนาจในการต่อรองราคา การเปิดเสรีทางการค้าทำให้ผลผลิตจากประเทศที่มีค่าแรงงานต่ำ เข้ามาแข่งขันและมักได้เปรียบสินค้าจากประเทศไทยที่มีราคาสูงกว่า รวมถึงโอกาสที่จะสูญเสียเชื้อพันธุ์กรรมที่มีอยู่ได้ง่าย สภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงโดยไม่อาจคาดเดาล่วงหน้าได้ ก่อให้เกิดความเสียหาย และก่อให้เกิดศัตรูพืชใหม่ๆ

6. คำนำ

จากการเปิดตลาดสินค้าเกษตรภายใต้ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ในปี พ.ศ. 2535 สมาชิกอาเซียนเดิม 6 ประเทศ (ไทย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย บรูไน มาเลเซีย สิงคโปร์) ได้ร่วมลงนามในการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area-AFTA) มีข้อตกลงให้ประเทศสมาชิกต้องลดภาษีระหว่างกันให้อยู่ระดับต่ำเพียงร้อยละ 0-5 และให้ยกเลิกมาตรการโควตาภาษี (Tariff Rate Quota : TRQ) ซึ่ง

เป็นส่วนหนึ่งของมาตรการกีดกันการค้าที่ไม่มีภาษี (Non Tariff Barriers-NTBs) ภายในปี 2546 ไทยมีสินค้าที่ผูกพัน TRQ ไว้ 23 รายการ ในปีพ.ศ. 2542 ผู้นำอาเซียนเห็นชอบให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ซึ่งประกอบด้วย 3 เสาหลัก ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคม-วัฒนธรรมอาเซียน และได้มีการลงนามในกฎบัตรอาเซียนเมื่อปีพ.ศ. 2550 ภายใต้แผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ ASEAN Economic Community (AEC) ได้มีการจัดทำเอกสารความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน (ASEAN Trade in Goods Agreement – ATIGA) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างกฎเกณฑ์ทางการค้าให้มีความชัดเจน โปร่งใสและลดอุปสรรคทางการค้าเพื่อในไปสู่การเป็น AEC ในปี พ.ศ. 2558 ทั้งนี้จะมีผลบังคับใช้ในปลายเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2552 ใน ATIGA ข้อ 19 ระบุให้ประเทศสมาชิกเดิม 6 ประเทศ (รวมไทย) ผูกพันการลดภาษีสินค้าเกษตรและสินค้าอื่นตามกำหนดเวลา ดังนี้

- 1 มกราคม 2552 ลดภาษีสินค้าน้อยกว่าร้อยละ 80 ของรายการสินค้าทั้งหมด ลงเหลือร้อยละ 0 และอัตราภาษีสินค้าต้องไม่สูงเกินกว่าร้อยละ 5
- 1 มกราคม 2553 ลดภาษีสินค้าทุกรายการ ลงเหลือร้อยละ 0 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2552)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้เสนอการเตรียมความพร้อมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่อาจเกิดขึ้นกับภาคเกษตร 7 เรื่องใหญ่ ๆ คือ 1.การสร้างมาตรฐานและการตรวจสอบสินค้าเกษตร 2.การผลิตทางการเกษตร 3.การวิจัยและพัฒนา 4.การจัดการศัตรูพืชและโรคระบาด 5.แรงงานเกษตร 6.การลงทุนภาคเกษตร และ 7.การจัดการดินและน้ำ โดยสรุปข้อคิดเห็นให้ดำเนินการ 1.วิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขัน 2.จัดทำ Zoning สินค้าเกษตรที่สำคัญ การ Matching Demand และ Supply ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด การเพิ่ม Productivity 3.งานที่จะต้องดำเนินการต่อไป (Next Step) แล้วสรุปวิเคราะห์ความพร้อมความได้เปรียบ เสียเปรียบของแต่ละสินค้าเกษตร จะเดินยุทธศาสตร์อย่างไร โดยจัดลำดับความสำคัญช่วงเวลา และเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ให้มีการจัดกลุ่มการผลิตรายสินค้าเกษตร (Cluster) ที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อย ลิ้นจี่ ส้มทุเรียน มังคุด เงาะ ลองกอง สับปะรด ปาล์มน้ำมัน มะพร้าว หอมหัวใหญ่ หอมแดง กระเทียม มันฝรั่ง และกาแฟ (กองแผนงานและวิชาการ , 2555)

พืชผักเศรษฐกิจที่สำคัญของเกษตรกรในภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เช่น หอมหัวใหญ่ หอมแดง กระเทียม และ พริก แหล่งปลูกที่สำคัญอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง พะเยา แม่ฮ่องสอน แพร่ น่าน เพชรบูรณ์ ตาก สุโขทัย ศรีสะเกษ ชัยภูมิ นครราชสีมา และปลูกกระจายในจังหวัดอื่นๆ

ในภาคทั้งสองนี้ จากการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน-เมียนมาร์-ลาว-กัมพูชา-เวียดนาม ได้ส่งผลกระทบต่อตลาดพืชผักไทย และเกษตรกรผู้ปลูก เนื่องจากพืชผักเหล่านี้ของประเทศคู่ค้ากล่าวว่ามีต้นทุน และราคาถูกกว่าไทย มีการลักลอบทำให้พืชผักราคาถูกเข้ามาในประเทศเป็นจำนวนมาก รัฐบาลได้มีนโยบายให้ปรับโครงสร้างการผลิต โดยการลดพื้นที่ปลูกพร้อมด้วยมาตรการอื่นๆ และสนับสนุนให้ปลูกพืชอื่นทดแทน และให้มีการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า

ปัญหาการผลิตของไทยที่สำคัญมีหลายด้านและเป็นลูกโซ่จะต้องแก้ไขหลายด้านพร้อมกัน เช่น ต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากเกษตรกรใช้ปัจจัยการผลิตยังไม่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพต่ำ ส่งผลกระทบต่อทั้งคุณภาพผลผลิตและต้นทุนการผลิต แต่อย่างไรก็ตามพืชผักเศรษฐกิจของไทยถือว่าเป็นพืชที่มีชื่อเสียงในด้านคุณภาพ และยังเป็นพืชที่เกษตรกรไทยปลูกและมีประสบการณ์การปลูกมานาน การค้าขายพืชผักเศรษฐกิจกับประเทศคู่แข่งในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จึงต้องหาตำแหน่งยุทธศาสตร์ของพืชผักซึ่งยังไม่ได้ดำเนินการในขณะนี้ และเพื่อให้มีทิศทางแก้ปัญหาและเสริมสร้างโอกาสให้สามารถแข่งขันได้โดยไม่เสียหายหรือเกษตรกรไม่เสียเปรียบ ดังนั้นการศึกษาศักยภาพการแข่งขันพืชผักเศรษฐกิจหรือสถานภาพสินค้าพืชผักในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยครอบคลุมในทุกขั้นตอนตั้งแต่ระดับความน่าสนใจหรือแรงจูงใจผลิตและบริโภค พืชผักสินค้า และความสามารถในการแข่งขันทุก ๆ ด้าน จะทำให้วิเคราะห์ผลกระทบในเรื่องต่างๆ และวิจัยและพัฒนาอย่างไรเพื่อแก้ไข จึงเป็นแนวทางที่สามารถเตรียมความพร้อมพืชผักเศรษฐกิจเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

การสังเกตการณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเป็นขั้นตอนหนึ่งที่น่าไปสู่การได้มาซึ่งข้อสนเทศ (information) เพื่อใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจและแก้ปัญหาในการผลิตพืช (Schimmelpfennig and Norton, 2003) ข้อมูลทางเศรษฐกิจที่ถูกต้องสมบูรณ์สามารถช่วยในการแก้ปัญหาเฉพาะเรื่องหรือปัจจัยการผลิตได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ สามารถช่วยในการจัดการฟาร์มได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สามารถเสริมสร้างสมรรถนะของผู้บริหารในการวินิจฉัย สั่งการ และตัดสินใจ ติดตามและปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งช่วยให้ทราบและเข้าใจปัญหาในปัจจุบันได้ชัดเจนและถูกต้องยิ่งขึ้น (Dillon, 1968) สำหรับเกษตรกร หรือผู้ผลิต สามารถนำข้อมูลและข้อสนเทศใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจเรื่องการผลิตและการจำหน่าย ผู้บริโภคเองก็สามารถใช้ข้อมูลทางเศรษฐกิจในการเลือกหาสินค้าที่ต้องการ ได้เช่นกัน (Morrisson and MacDonald, 2003) นอกจากนี้ ข้อมูลทางเศรษฐกิจการเกษตรจะมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการวางกลยุทธ์ในการค้าขายสินค้าเกษตรระหว่างประเทศต่อไป (Richard *et al.*, 2003)

การเข้าเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียนอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบทั้งเชิงบวกหรือลบต่อประเทศไทย ซึ่งเราอาจมองสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นโอกาสหรือภัยคุกคามก็ได้ ทั้งนี้การพัฒนาความรู้และการเตรียมความพร้อมเป็นเงื่อนไขสำคัญของการรับโอกาส และการป้องกันภัยคุกคามที่จะเกิดขึ้น การขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจของอาเซียนกับประเทศต่างๆ จะทำให้ไทยขยายตลาดออกไปกว้างมากขึ้น โดยตลาดอาเซียน+6 ช่วยให้ไทยเข้าถึงตลาด 16 ประเทศ ที่มีจำนวนประชากรกว่า 3,300 ล้านคน หรือกว่าครึ่งของประชากรโลก (6,900 ล้านคน) อย่างไรก็ตาม หากไทยไม่มีการเตรียมความพร้อมที่ดี การเปิด AEC อาจส่งผลกระทบได้

พริก (*Capsicum annuum*) เป็นพืชผักที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่งของประเทศไทย มีความสำคัญต่อวิถีคนไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พริกเป็นเครื่องปรุงอาหารที่สำคัญประจำบ้านและครัวไทย เนื่องจากใช้เป็นส่วนประกอบอาหารประจำวันของชาติไทยมาอย่างยาวนาน พริกมีวิตามินซี สูง เป็นแหล่งของกรด ascorbic ซึ่งสารเหล่านี้ ช่วยขยายเส้นโลหิตในลำไส้และกระเพาะอาหารเพื่อให้ดูดซึมอาหารดีขึ้น ช่วยร่างกายขับถ่าย ของเสียและนำธาตุอาหารไปยังเนื้อเยื่อของร่างกาย (tissue) สำหรับพริกชี้หูสดและพริกชี้ฟ้าของไทย มีปริมาณวิตามิน ซี 87.0 - 90 มิลลิกรัม / 100 g นอกจากนี้พริกยังมีสารเบต้า - แคโรทีนหรือวิตามินเอ สูง (พริกชี้หูสด 140.77 RE) พริกยังมีสารสำคัญอีก 2 ชนิด ได้แก่ Capsaicin และ Oleoresin โดยเฉพาะสาร Capsaicin ที่ นำมาใช้ในอุตสาหกรรมอาหาร และผลิตภัณฑ์รักษาโรค ในอเมริกามีผลิตภัณฑ์จำหน่ายในชื่อ Cayenne สำหรับฆ่าเชื้อแบคทีเรียในกระเพาะอาหาร สาร Capsaicin ยังมีคุณสมบัติทำให้เกิดรสเผ็ด ลดความเจ็บปวดของกล้ามเนื้อ หัวไหล่ แขน บั้นเอว และส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย และมีผลิตภัณฑ์จำหน่ายทั้งชนิดเป็นโลชั่นและครีม (Thaxtra - P Capsaicin) แต่การใช้ในปริมาณที่มากเกินไป อาจมีผลกระทบต่ออาการหยุดชะงักการทำงานของกล้ามเนื้อได้เช่นกัน เพื่อความปลอดภัย USFDA ได้กำหนดให้ใช้สาร capsaicin ได้ ที่ความเข้มข้น 0.75 % สำหรับเป็นยารักษาโรค เป็นเครื่องเทศที่มีเป็นที่รู้จักทั่วไปของคนไทย มีความสำคัญทั้งในแง่เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ในทางเศรษฐกิจ พริกเป็นพืชที่สามารถปลูกได้ทั่วไปในทุกภาคของประเทศไทย เป็นได้ทั้งพืชหลัก และพืชเสริมรายได้ สำหรับเกษตรกร เป็นธุรกิจที่สร้างรายได้ได้ดีให้กับผู้รวบรวมผลผลิต เป็นวัตถุดิบสำคัญในอุตสาหกรรมแปรรูปทั้งอาหาร และยา สำหรับโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ ที่นำรายได้จากการส่งผลิตภัณฑ์เหล่านี้ส่งออกไปยังต่างประเทศ ในทางสังคม ก่อให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อประกอบธุรกิจขนาดเล็กในครอบครัว และขนาดกลางในระดับหมู่บ้านจนถึงระดับจังหวัด ในแง่วัฒนธรรมที่สืบทอดกันมา เนื่องจากอาหารไทยแทบทุกชนิดจะต้องมีพริกเป็นส่วนประกอบ ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ดังนั้นเมื่อกล่าวถึงพริกเชื่อว่าคนไทยทุกคนจะต้องรู้จัก

พริกในประเทศไทย หากมองในแง่ของพืชผัก พริกมีพื้นที่ปลูกมากที่สุดเมื่อเทียบกับพืชผักชนิดอื่นๆ และหากมองในแง่ของเครื่องเทศที่สามารถปลูกเป็นการค้ายังมีปริมาณพื้นที่ปลูกมากกว่าหลายเท่า เมื่อเปรียบเทียบกับ พื้นที่ปลูกพริกทั่วประเทศไทยมีประมาณ 25,000-30,000 ไร่ ในแต่ละปี จากพื้นที่ปลูกพริกทั้งหมด 150 ล้าน ไร่ และพื้นที่ปลูกผักทั้งหมด 1.3 ล้านไร่ ปี 2556 ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกพริก 348,453 ไร่ ลดลงจากปี 2555 รว 76,600 ไร่ หรือประมาณ 18 เปอร์เซ็นต์ จุดเด่นที่สำคัญของพริกในประเทศไทยที่นอกเหนือจากความหลากหลายของชนิดและสายพันธุ์แล้ว พริกของไทยยังมีคุณลักษณะที่ดีเด่นกว่าพริกของแหล่งอื่นๆ ที่มีคุณภาพที่ดี สีสรรสดใส รสชาติที่กลมกล่อม กลิ่นหอมที่ไม่ปรากฏในพริกของชาติใดๆในโลก การใช้ประโยชน์ของพริก

ในการกำหนดนโยบายด้านการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นของภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน และเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตพืช มักจะมีพริกรวมอยู่ด้วยแทบทุกครั้งเนื่องจากความสำคัญหลายด้านดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น อย่างไรก็ตามในแง่การพัฒนาส่งเสริมการผลิตพริก เพื่อให้บรรลุถึงความต้องการที่หลากหลายของผู้เกี่ยวข้อง สำหรับพืชสำคัญนี้มีความซับซ้อนในหลายแง่มุม และมีการเปลี่ยนแปลงไปตามระยะเวลา โดยเป้าหมายหลักที่ต้องการในการผลิตพริกในประเทศไทย คือทำอย่างไร พริกของประเทศไทยจึงจะเป็นพริกที่มีตรงกับความต้องการของตลาดที่มีความหลากหลายของการนำไปใช้ประโยชน์ ทั้งลักษณะของพริก และปริมาณ พริกที่ผลิตได้มีความปลอดภัย โดยมีมาตรฐานสากลเป็นเกณฑ์สำหรับเปรียบเทียบ และเนื่องจากสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป ทั้งช่วงเวลา ความเปลี่ยนแปลงของความนิยม พฤติกรรมการกินที่เปลี่ยนไป และเงื่อนไขทางการค้า ที่มีข้อจำกัดมากขึ้นเมื่อเทียบกับกับช่วง 5 ปีที่ผ่านมา จึงต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการการวิจัย เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นและเป็นแนวทางในการดำเนินงานสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ จากสถิติคนไทยบริโภคพริก ประมาณ 1 กิโลกรัมต่อคนต่อปี หรือเฉลี่ยคนไทย 60 ล้านคนบริโภคพริก วันละ 10 บาท อาจจะเรียกได้ว่าคนไทยขาดพริกไม่ได้ คิดมูลค่าการบริโภคพริกของไทยสูงถึงปีละ 3 หมื่นล้านบาท ปัจจุบัน พริกของไทยมีมูลค่าส่งออกมากกว่าปีละ 1,000 ล้านบาท ถือว่าไทยเป็นแหล่งปลูกและผลิตพริกสูงสุดแห่งหนึ่งในภูมิภาคอาเซียน ด้วยเหตุนี้ พริก จึงเป็นพืชเศรษฐกิจที่สร้างงาน สร้างรายได้ ให้กับคนไทยจำนวนมหาศาล นับว่าเป็นโชคดีของคนไทยที่เมืองไทยสามารถปลูกพริกได้ทั่วประเทศ แถมได้เปรียบประเทศอื่นๆในเรื่องความหลากหลายของสายพันธุ์พริก เช่น พริกชี้หูสวน พริกชี้หูบางช้าง พริกชี้หูใหญ่ พริกหยวก พริกหวาน หรือพริกยักษ์ ฯลฯ ที่มีรสชาติความเผ็ดแตกต่างกันไปตามชนิดสายพันธุ์ ปัจจุบันพริกกลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่สร้างรายได้แก่ชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งภาคอุตสาหกรรมส่งออก ไทยมีพื้นที่ปลูกพริกไม่น้อยกว่า 474,717 ไร่ต่อปี

แหล่งปลูกส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมาคือพื้นที่ภาคเหนือและภาคตะวันออก ปัจจุบันไทยใช้บริโภคเป็นพริกสดภายในประเทศประมาณ 87 % หรือประมาณ 530,000 ตัน

สถานการณ์ โลก

ในปี 2550 มีการผลิตพริกทั่วโลก ประมาณ 20 ล้านตัน เป็นผลผลิตทั้งพริกผลสดเขียว และพริกแดง ประเทศ ที่ผลิตพริกมากที่สุดในโลกคือ จีน ผลผลิตได้ 14,026,272 ตัน รองลงมาคือ เม็กซิโก ตุรกี อินโดนีเซีย และสเปน มีปริมาณผลผลิตรวมทั้ง 5 ประเทศ 19,864,214 ตัน ในจำนวนนี้เป็นพริกแดงที่มีการผลิตและใช้บริโภคกันมากในแถบเอเชีย มีผลผลิตทั่วโลก 7 ล้านตัน บนพื้นที่ 1.5 ล้านเฮกตาร์ทั่วโลก ผู้ผลิตพริกแดงรายใหญ่ที่สุดในโลกคือประเทศอินเดีย ซึ่งในแต่ละปีอินเดียผลิตพริกแดงได้ประมาณ 1.1 รองลงมาคือจีน เอธิโอเปีย พม่า เม็กซิโก เวียดนาม เปรู ปากีสถาน กานา และบังกลาเทศ ซึ่งทุกประเทศดังกล่าวข้างต้นรวมกันถือเป็น 85% ของผู้ผลิตพริกแดงในโลก ส่วนประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 65 ของโลกในการผลิตพริก สำหรับการบริโภค ประเทศไทยที่มีการใช้พริกแดงมากที่สุดในโลกคือ อินเดีย รองลงมาคือ จีน และปากีสถาน ส่วนประเทศไทยเป็นผู้บริโภคอันดับ 5 ของโลก โดยปริมาณการผลิตพริกทั่วโลก มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปี 2547 ถึง ปัจจุบัน

สถานการณ์ของไทย

สถานการณ์การผลิต

ปี 2556 ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกพริก 348,453 ไร่ ผลผลิต 332,888 ตัน พื้นที่ปลูกมากที่สุดอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 128,932 ไร่ (37 %) ผลผลิต 117,150 ตัน ภาคเหนือ 124,011 ไร่ (35.6 %) ผลผลิต 84,370 ตัน ภาคกลาง 47,969 ไร่ (13.77 %) ผลผลิต 95,238 ตัน ภาคใต้ 47,541 ไร่ ผลผลิต 35,652 ตัน พริกที่ปลูกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกือบทั้งหมดเป็นพริกชี้หนูผลใหญ่ ได้แก่ พริกหัวเรือ ยอดสน ต้ม ห้วยสีทน ช่อไสว มีทั้งแบบที่ปลูกเป็นพืชหลัก และพืชที่ปลูกหลังเก็บเกี่ยวข้าว ขณะที่พริกที่ปลูกในภาคเหนือมักเป็นพริกใหญ่ พริกหวาน พริกหยวก พริกหนุ่ม และพริกทำซอสพริก ซึ่งมักจะปลูกในช่วงฤดูหนาวที่เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของพริกกลุ่มนี้ และเป็นช่วงหลังการเก็บเกี่ยวข้าว ส่วนภาคกลางและภาคตะวันตกที่ส่วนใหญ่มีระบบชลประทานรองรับ จะปลูกทั้งพริกชี้หนูผลใหญ่ พริกใหญ่ และพริกชี้หนูผลเล็ก เช่น พริกจินดา พริกเหลือง พริกชี้หนูหอม และพริกกะเหรี่ยง พริกที่ประเทศไทยผลิตได้ส่วนใหญ่จะใช้บริโภคภายในประเทศ ในบางฤดูกาลหรือบางปี ผลผลิตขาดแคลน ต้องมีการนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน

ประเทศไทยมีการปลูกพริกถึง 5 กลุ่มหลัก ที่นิยมปลูกมากที่สุด คือพริกชี้หนูผลใหญ่ เช่น พริกยอดสน พริกหัวเรือย่น พริกจินดา พริกแจว และพริกพันธุ์ลูกผสม ปลูกมากที่จังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา ศรีสะเกษ

อุบลราชธานี หนองคาย ขอนแก่น เชียงใหม่ น่าน เพชรบูรณ์ กาญจนบุรี และนครศรีธรรมราช พริกที่นิยมปลูกรองลงมาคือ กลุ่มพริกชี้หนูผลเล็ก เช่น พริกชี้หนูสวน พริกชี้หนูหอม พริกกระเหรียง พื้นที่ปลูกมากที่สุด คือ จังหวัดตาก พื้นที่ปลูก 38,696 ไร่ ผลผลิต 24,716.37 ตัน กลุ่มพริกใหญ่หรือพริกชี้ฟ้า เช่น พริกหนุ่ม พริกบางช้าง พริกมันดำ พริกมันและพริกพันธุ์ลูกผสม ปลูกที่จังหวัดแพร่ กลุ่มพริกหยวก ปลูกมากที่สุดที่จังหวัดขอนแก่น และเพชรบูรณ์ พริกหวาน เป็นพริกที่นิยมปลูกในโรงเรือน จังหวัดเชียงใหม่ปลูกมากที่สุด

ตารางที่ 1: พื้นที่ปลูกพริก (ไร่) ปี 2552-2556

ปี	พริกชี้หนูผลใหญ่	พริกชี้หนูผลเล็ก	พริกใหญ่	พริกยักษ์	พริกหยวก
2552	115,143	169,141	24,269	1,736	6,637
2553	108,558	149,134	3,102	1,600	5,829
2554	333,994	171,075	31,614	530	3,968
2555	113,450	156,908	23,430	1,540	6,494
2556	180,933	130,389	30,989	362	5,779

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศ กรมส่งเสริมการเกษตร

ตารางที่ 2: ผลผลิตพริกแต่ละชนิดรายภาคปี 2556 และรายปี

ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ (รายภาค) : (ตัน)

ภาค	พริกชี้หนูผลเล็ก	พริกชี้หนูผลใหญ่	พริกใหญ่	พริกหยวก	พริกยักษ์
ภาคกลาง	57,415.63	32,762.05	3,828.89	1,233.03	-
ภาค	7,652.63	101,934.07	2,931.25	4,625.46	2.00

ตะวันออกเฉียงเหนือ					
ภาคเหนือ	36,824.22	24,180.16	20,613.71	2,753.84	475.82
ภาคใต้	20,247.68	14,679.62	22.40	704.81	2.62

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศ กรมส่งเสริมการเกษตร

ตารางที่ ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ (รายปี) : (ตัน)

ปี	พริกชี้หนูผลเล็ก	พริกชี้หนูผล ใหญ่	พริกใหญ่	พริกหยวก	พริกยักษ์
2552	-	-	-	-	-
2553	-	-	-	-	-
2554	97,151.20	277,071.66	53,627.00	6,637.06	131.14
2555	333,256.58	230,706.36	49,462.65	7,446.49	300.33
2556	122,140.15	173,555.90	27,396.24	9,317.14	480.44

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศ กรมส่งเสริมการเกษตร

ตารางที่ 3: ราคาที่เกษตรกรขายได้ ปี 2555 (บาท/กิโลกรัม)

ชนิด	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
พริกชี้หนู สวน	121.33	83.31	49.87	60.17	43.6 1	28.2 3	36.5 8	62.0 0	44.7 0	35.52	37.43	29.23
พริกใหญ่	23.55	31.21	38.55	18.69	22.0 6	31.8 7	22.7 3	21.5 5	19.9 0	31.94	46.40	45.00

พริกยอด สน	39.29	46.31	31.97	29.07	32.8 1	29.5 3	29.0 0	39.6 8	33.9 3	29.77	29.17	31.00
พริก หยวก	29.39	23.03	17.77	16.40	23.4 5	33.4 3	30.7 1	24.8 1	15.6 3	28.97	26.67	46.13
พริกจินดา เขียว	29.73	20.86	17.02	16.43	22.2 9	18.7 0	30.7 4	35.6 5	20.8 7	24.00	31.63	35.00

ที่มา: ตลาดสี่มุมเมือง

ตารางที่ 3 ราคาพริกชี้หูสวนที่เกษตรกรขายได้ ปี 2557 (บาท/กิโลกรัม)

เดือน	ราคา			เดือน	ราคา			เดือน	ราคา		
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย		ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย		ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย
ม.ค.	60	120	93.55	พ.ค.	46	70	55.45	ก.ย.	50	70	60.17
ก.พ.	70	110	91.79	มิ.ย.	25	80	62.07	ต.ค.	40	70	49.23
มี.ค.	50	80	58.67	ก.ค.	45	80	64.74	พ.ย.	40	80	51.73
เม.ย.	20	70	48.03	ส.ค.	60	90	71.48	ธ.ค.	50	90	61.87

ที่มา : ตลาดสี่มุมเมือง

ตารางที่ 4 ราคาพริกชี้หูสวนที่เกษตรกรขายได้ ปี 2558 (บาท/กิโลกรัม)

เดือน	ราคา			เดือน	ราคา			เดือน	ราคา		
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย		ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย		ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย
ม.ค.	40	110	94.06	พ.ค.	80	120	98.06	ก.ย.	60	120	80.34
ก.พ.	100	150	122.14	มิ.ย.	80	150	125.67	ต.ค.	50	100	81.61

มี.ค.	90	140	114.29	ก.ค.	80	160	117	พ.ย.	30	90	53.17
เม.ย.	60	140	107.59	ส.ค.	60	150	111.61	ธ.ค.	25	90	57.42

ที่มา : ตลาดสี่มุมเมือง

สถานการณ์การตลาด การส่งออกและการนำเข้า

ผลผลิตพริกส่วนใหญ่ใช้บริโภคภายในประเทศ โดยราคาผลผลิตขึ้นกับช่วงเวลาที่พริกออกสู่ตลาด ช่วงเวลาที่ผลผลิตพริกออกสู่ตลาดมากที่สุดคือช่วงฤดูหนาวสำหรับพริกใหญ่ ผลผลิตส่วนใหญ่มาจากภาคเหนือ ส่วนพริกชี้หนูผลใหญ่ออกสู่ตลาดมากมี 2 ช่วง ขึ้นกับพื้นที่ปลูก แต่ราคาจะต่ำเนื่องจากผลผลิตมีจำนวนมาก และเกษตรกรรายย่อยไม่สามารถกำหนดเองได้ แต่หากเกษตรกรขายผลผลิตเป็นผลสดในช่วงต้นฤดูจะได้ราคาสูงกว่า เนื่องจากผลผลิตยังมีน้อย และพริกช่วงต้นฤดูจะเป็นพริกที่มีคุณภาพดีที่สุด ประเทศไทยส่งออกพริก ประมาณ 15000 – 19000 ตัน โดยส่งออกพริกไปยังมาเลเซีย อินโดนีเซีย ญี่ปุ่นสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และสหภาพยุโรป โดยประเทศมาเลเซียเป็นผู้นำเข้าพริกรายใหญ่ที่สุดของประเทศไทย ประมาณ 70 % ของปริมาณส่งออกของพริกของไทยในทุกปี อย่างน้อยตั้งแต่ปี 2552- 2556 ซึ่งปริมาณในการส่งออกขึ้นกับปริมาณการผลิตได้ในประเทศ สินค้าพริกที่ส่งออกประกอบด้วย พริกสดหรือแช่เย็น พริกบดหรือป่น เครื่องแกงสำเร็จรูป พริกแห้ง และซอสพริก โดยซอสพริกเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีปริมาณและมูลค่าการส่งออกรายใหญ่ที่สุด ในปี 2555 ปริมาณและมูลค่าของซอสพริกที่ประเทศไทยคิดเป็น 50% ของพริกและผลิตภัณฑ์ที่ประเทศไทยส่งออกทั้งหมด

ตารางที่ 4: ปริมาณและมูลค่าการส่งออกพริกของประเทศไทยกับประเทศคู่ค้าที่สำคัญ (ปริมาณ:ตัน มูลค่า: ล้านบาท)

ประเทศ	2552		2553		2554		2555		2556	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
รวมทุกประเทศ	18,117	253	14,643	213	18,768	367	16,185	306	15,725	212
มาเลเซีย	14,456	83	12,298	73	9,636	61	10,224	62	11,349	74
อินโดนีเซีย			73	13	2,460	68	123	12	2,294	63

ญี่ปุ่น	104	13	124	13	48	4.5	737	49	43	18
สหรัฐอเมริกา	47	4.1	44	4.5	166	23	158	24	14	2.8
ออสเตรเลีย	35	2.3	20	1	123	13	61	8	4	0.4

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 5: ปริมาณและมูลค่าการส่งออกพริกและผลิตภัณฑ์พริกของประเทศไทย (ปริมาณ:ตัน มูลค่า:ล้านบาท)

ชนิด	2552		2553		2554		2555		2556	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
พริกสดหรือแช่เย็น	15,229	114	12,457	93	12,797	138	14,536	197	12,886	128
พริกบดหรือป่น	2,084	69	1,578	53	2,119	70.23	994	87.59	-	-
ซอสพริก	23,457	1,052	26,091	1214	28,147	1,409	29,345	1,397	-	-
เค รื่ อ ง แ ก ง สำเร็จรูป	10,636	1,115	12,342	1259	12,265	1,338	12,969	1,207	-	-
พริกแห้ง	925	92	403.69	55.29	582.58	60.92	988.23	73.26	-	-

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

แม้ประเทศไทยจะมีพื้นที่ปลูกพริกค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับพื้นที่ปลูกพืชผักทั้งหมด แต่พริกที่ประเทศไทยไทยผลิตได้ส่วนใหญ่จะใช้บริโภคภายในประเทศ ซึ่งในบางฤดูกาลหรือบางปี ผลผลิตขาดแคลน ต้องมีการนำเข้าจากต่างประเทศ พริกนำเข้าเหล่านี้ส่วนหนึ่งมาทดแทนพริกในการบริโภคที่ยังขาดอยู่ และนำมาใช้ในผลิตภัณฑ์พริกอื่นๆ ประเทศไทยนำเข้าพริกเข้ามาทดแทน จากประเทศจีน อินเดีย เวียดนาม และมาเลเซีย ทั้งนี้ เฉพาะที่มีรายงานอย่างเป็นทางการ ไม่นับรวมถึงพริกที่ลักลอบนำเข้ามาซึ่งค่อนข้างเสี่ยงด้านความปลอดภัยของผู้บริโภค และเสี่ยงต่อการเข้ามาของศัตรูพืชที่ไม่ผ่านตอนสุกอนามัย

ตารางที่ 6: ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าพริกของประเทศไทยกับประเทศคู่ค้าที่สำคัญ (ปริมาณ:ตัน มูลค่า:ล้านบาท)

ประเทศ	2552		2553		2554		2555		2556	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
รวมทุกประเทศ	1,240	22	1,207	19	40,898	780	54,867	1,172	43,516	837
สาธารณรัฐประชาชนจีน	94	1.8	184	2.5	9,641	265	11,130	312	11,877	272
อินเดีย	-	-	-	-	25,068	398	40,268	664	25,537	390
เวียดนาม	90	0.7	212	2.2	398	10	767	12	4,323	75
มาเลเซีย	8	0.1	56	1.1	122	3	4	1.2	2	1.03

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 7: ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าพริกและผลิตภัณฑ์พริกของประเทศไทย (ปริมาณ:ตัน มูลค่า:ล้านบาท)

ชนิด	2552		2553		2554		2555		2556	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
พริกสดหรือแช่เย็น	501	9	23.77	0.40	2,375	62.14	716.94	12.04	3,128	46.8
พริกบดหรือป่น	2,084	69	922.56	84.57	905.75	93.30	3,996	172.56	2,788	116
พริกแห้ง	44,912	837	32,501	585.31	34,566	631.98	46,658	945.42	29,946	554

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

การวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค ของการผลิตพริกของประเทศไทย

จุดแข็ง

1. เป็นเครื่องเทศหลักที่มีความต้องการสูงภายในประเทศ และสำหรับต่างประเทศพริกและผลิตภัณฑ์พริกของไทยจัดเป็นสินค้าที่มีคุณภาพในระดับพรีเมียม ทั้งรูปลักษณะ และรสชาติ มักถูกเลือกเป็นอันดับต้นๆ
2. มีลักษณะภูมิประเทศที่เหมาะสมกับการปลูกและการเจริญเติบโต รวมถึงพริก
3. มีชนิด พันธุ์ที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของการใช้ประโยชน์ในแต่ละท้องถิ่น รวมถึงเอื้อต่อการสร้างพันธุ์ใหม่ๆ ที่หลากหลาย และพันธุ์ส่วนใหญ่มีรสชาติที่เป็นที่ต้องการของตลาด
4. มีแหล่งรองรับวัตถุดิบ ทั้งวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้าน และ โรงงานแปรรูปภายในประเทศ ที่มีความต้องการผลผลิตจำนวนมาก
5. ผลผลิตสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายรูปแบบ ทั้งเพื่อการบริโภคสด เป็นเครื่องปรุงรสหลากหลายชนิด แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เวชภัณฑ์ และอาหารเสริม
6. ประเทศไทยมีมาตรฐานพืช (รวมถึงพริก) ได้แก่ GAP GMP HACCP ที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

จุดอ่อน

1. ความนิยมที่หลากหลายและแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ทำให้การผลิตเป็นปริมาณน้อยๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการในแต่ละท้องถิ่น ไม่มีการผลิตเป็น mass ใหญ่
2. แรงงานในการเก็บเกี่ยวสูงเมื่อเทียบกับต้นทุนทั้งหมด และแรงงานที่มีทักษะหายากขึ้น และไม่มีแรงงานรุ่นใหม่เข้ามาทดแทน
3. ประเทศไทยมีสภาพอากาศร้อนชื้น ทำให้เหมาะกับการเจริญเติบโตและแพร่พันธุ์ของศัตรูพริก เช่น เชื้อรา เชื้อแบคทีเรีย แมลง เพลี้ย และไร ทั้งนี้รวมถึงสภาพอากาศที่เปลี่ยนไปเนื่องจากภาวะโลกร้อน
4. ผลผลิตที่มีคุณภาพมีน้อย ผลผลิตทั่วไปพบการตกค้างของสารเคมีเกินค่ามาตรฐานการส่งออก หรือการปนเปื้อนของศัตรูพืช และ/หรือ เชื้อราขึ้นส่วน
5. เกษตรกรยังไม่ได้นำเทคโนโลยีการผลิตที่ปลอดภัยและได้มาตรฐานไปใช้ เท่าที่ควร
6. ขาดการบูรณาการภายในและระหว่างหน่วยงานที่ดำเนินงานเรื่องพริก ทำให้ไม่มีฐานข้อมูลพริกที่จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในแต่ละพื้นที่และสถานการณ์
7. ผู้ผลิตและผู้ประกอบการ ยังขาดจิตสำนึกในการผลิตอาหารที่ปลอดภัย ขณะที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับราคาสินค้าที่ถูกกว่ามากกว่าสินค้าที่มีคุณภาพแต่มีจำเป็นจะต้องมีราคาสูงขึ้น

โอกาส

1. โรงงานแปรรูปผลผลิตพริกที่มีอยู่มากมาย และวิสาหกิจชุมชนที่มีอยู่ทั่วประเทศยังมีความต้องการผลผลิตคุณภาพอยู่มาก
2. กระแสความนิยมอาหารที่ปลอดภัย และการรักษาสภาพแวดล้อม โดยไม่จำกัดด้านราคา มีส่วนส่งเสริมให้เกิดการผลิตที่ปลอดภัย
3. อาหารไทยเริ่มเป็นที่นิยมของชาวต่างชาติมากขึ้นๆ ทำให้มีความต้องการผลผลิตมากขึ้น

อุปสรรค

1. สารเคมี และ ปุ๋ยเคมีที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ มีราคาแพง ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง
2. เกษตรกรยังไม่เห็นประโยชน์และความสำคัญของการรวมกลุ่ม รวมถึงหน่วยงานภาครัฐยังไม่มีสร้างแรงจูงใจเพื่อให้เกษตรกรตระหนักในเรื่องดังกล่าว ที่ส่งผลไปยังอำนาจในการต่อรองราคา
3. การเปิดเสรีทางการค้าทำให้ผลผลิตจากประเทศที่มีค่าแรงงานต่ำ เข้ามาแข่งขันและมักได้เปรียบสินค้าจากประเทศไทยที่มีราคาสูงกว่า รวมถึงโอกาสที่จะสูญเสียเชื้อพันธุ์กรรมที่มีอยู่ได้ง่าย
4. สภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงโดยไม่อาจคาดเดาล่วงหน้าได้ ก่อให้เกิดความเสียหาย และก่อให้เกิดศัตรูพืชใหม่ๆ

ประเด็นปัญหาของพริก

พริกแม้จะเป็นพืชผักแต่มีความซับซ้อนมากกว่าพืชผักอื่น และมีผู้เกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทาน ตั้งแต่เกษตรกรผู้ผลิต ผู้รวบรวม โรงงานอุตสาหกรรม ผู้ส่งออก ไปจนถึงผู้บริโภค โดยปัญหาหลักสำคัญที่ควรแก้ไขเป็นลำดับแรกๆ คือ ปัญหาคุณภาพและความปลอดภัยของผลผลิตพริก พริกที่มีลักษณะตรงตามความต้องการของตลาดในปริมาณที่เพียงพอ โดยไม่ต้องมีการนำเข้าพริกจากต่างประเทศที่เสี่ยงต่อความปลอดภัยของผู้บริโภคพริกและผลิตภัณฑ์ ซึ่งปัญหาหลักนี้มีที่มาจากปัญหาย่อยๆ ต่อไปนี้

1. พันธุ์พริกที่มีอยู่เป็นพันธุ์พริกที่ตอบสนองความต้องการเฉพาะท้องถิ่นซึ่งมีความหลากหลาย แต่พันธุ์ที่ต้องการของพริกในตลาดส่งออกจะมี 2-3 พันธุ์ ซึ่งคุณลักษณะส่วนใหญ่ที่ตลาดต้องการมีอยู่ในพันธุ์พริกพื้นเมืองของไทย แต่จากการเก็บพันธุ์ไว้ใช้เองเป็นทอดๆ ทำให้ลักษณะที่ดีเสื่อมลงตามกาลเวลา ผลผลิตจึงน้อยลง อ่อนแอต่อโรค
2. เกษตรกรยังขาดการนำเทคโนโลยีการผลิตที่ได้พริกที่มีคุณภาพดี และปลอดภัย ที่มีอยู่ไปใช้ในการปฏิบัติจริง ทำให้ผลผลิตส่วนใหญ่ที่ออกสู่ตลาดยังเป็นผลผลิตที่มีปัญหาสารพิษตกค้างเกินค่ามาตรฐาน การปนเปื้อนของเชื้อโรค หรือชิ้นส่วนของแมลง

3. ปริมาณผลผลิตพริกไม่สม่ำเสมอ และไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เนื่องจากพริกจะให้ผลผลิตที่ดีมีคุณภาพมากที่สุดในฤดูหนาว ทำให้ผลผลิตล้นตลาด แต่ผลผลิตน้อยในช่วงฤดูฝน เนื่องจากการเข้าทำลายของโรคในฤดูดังกล่าว นอกจากนี้ยังอาจเกิดจากปัญหาการเชื่อมโยงกันระหว่างผู้ผลิตและตลาดที่ทำให้ไม่ทราบว่า ณ เวลาใดมีผลผลิตพริกที่ต้องการอยู่ที่ใด มีปริมาณเท่าไร หรือในทางกลับกัน ผู้ผลิตไม่ทราบว่าตลาดมีความต้องการพริกชนิดใด เวลาใด และเท่าใด

4. ปริมาณผลผลิตพริกลดลง และคุณภาพพริกด้อยลงสืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศอย่างกะทันหัน ซึ่งไม่สามารถป้องกันหรือควบคุมได้ในสภาพแปลงปลูกเดิม ทำให้เกษตรกรต้องใช้ปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้น ใช้สารเคมีมากขึ้นเนื่องจากเกิดศัตรูใหม่เพิ่มขึ้น ศัตรูเดิมต้านทานยาขึ้น

5. ผลผลิตในฤดูกาลปกติของพริกที่มีคุณภาพดีมีมากเกินความต้องการของตลาด แต่ในปัจจุบันยังมีผลิตภัณฑ์ที่ใช้พริกเป็นวัตถุดิบค่อนข้างน้อยชนิด ทำให้เกษตรกรไม่สามารถกระจายผลผลิตสู่ตลาดได้ ประกอบกับค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวมีราคาแพง หากราคาไม่คุ้มทุน เกษตรกรจะเลือกการปล่อยผลพริกคั่วทิ้ง ทำให้ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน และยังอาจเป็นการเพิ่มโอกาสให้กับศัตรูพืชให้มีอาหารเพื่อการดำรงชีพ หรือเกษตรกรเลือกที่จะเก็บเกี่ยวแต่ยังขาดวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลรักษาผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสม ผลผลิตที่ดีจากแปลงปลูกอาจจะมีคุณภาพด้อยลงได้

6. แม้ผลผลิตพริกของไทยเป็นที่ต้องการของตลาด แต่ในบางฤดูหากพริกที่ตลาดต้องการมีไม่เพียงพอ จะมีการนำเข้าพริกจากต่างประเทศทั้งที่ถูกต้อง และการลักลอบนำเข้า ซึ่งมักมีราคาถูกกว่า แต่ไม่มีหลักประกันด้านคุณภาพและความปลอดภัยของผลผลิต

7. กระบวนการในการตรวจสอบคุณภาพย้อนกลับเพื่อให้สินค้าที่วางตลาดมีคุณภาพและความปลอดภัยยังไม่เป็นรูปธรรมเท่าที่ควร ขาดกระบวนการและขั้นตอนที่ปฏิบัติได้สะดวก ทำให้สินค้าปกติ กับสินค้าคุณภาพได้ค่าตอบแทนเท่ากัน

การศึกษาหาความรู้ใหม่ที่เหมาะสม และข้อมูลที่เป็นปัจจุบันเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจก่อนที่จะทำการผลิต ทั้งข้อมูล การผลิต การตลาด คุณภาพมาตรฐานสินค้า กฎระเบียบทางการค้า ความเคลื่อนไหวของราคา การแข่งขัน การกีดกันทางการค้า การจัดการกลุ่มเกษตรกร การประสานความร่วมมือระหว่างกลุ่มเกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากราคาและภัยทางธรรมชาติ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเต็มรูปแบบในปี พ.ศ.2558 (วีระ และคณะ, 2557)

ปริมาณการส่งออก นำเข้าพริกชี้หนู ปี 2558

ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยจะต้องทำสัญญาเปิดตัวเข้าอยู่ในระบบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) โดยจะต้องมี 1. เปิดเสรีการค้าสินค้า 2. เปิดเสรีการค้าบริการ 3. เปิดเสรีการลงทุน 4. เปิดเสรีแรงงานฝีมือ ซึ่งประเทศไทยจะต้องเตรียมตัวให้ทั้ง 4 ข้อ มีมาตรฐานและคุณภาพ เพื่อป้องกันการคุกคามทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการคุกคามทางการเกษตร ที่ประเทศไทยยึดเป็นอาชีพหลักของเกษตรกรเกือบทั้งประเทศไทย ทั้งนี้ ที่ประเทศไทยต้องเปิดเสรีสินค้าจะต้องลดภาษีเป็นศูนย์ ยกเว้นสินค้าอ่อนไหวสูงที่กำหนดภาษีได้เป็นพิเศษ แต่ต้องลดลงในระดับที่สมาชิกยอมรับได้ เช่น ลดลงไม่เกิน 5 เปอร์เซ็นต์ เป็นต้น ฉะนั้นในการเจรจาประเทศไทยจะต้องมีข้อมูลพร้อมที่จะต่อรองเพื่อเรียกสิทธิที่ควรจะได้รับของเกษตรกร และหาจุดแข็งเพื่อจะไม่ต้องนำเข้าสินค้าที่ต่ำกว่ามาตรฐานและคุณภาพของประเทศไทย จนทำให้สินค้าเกษตรได้รับผลกระทบและไม่สามารถผลิตแข่งขันนานาประเทศที่นำเข้า ในทางตรงกันข้ามถ้าประเทศไทยเตรียมพร้อมและมีมาตรฐานและคุณภาพสูงจะสามารถส่งออกสินค้าคุณภาพได้มากขึ้น พร้อมทั้งรับซื้อวัตถุดิบ/สินค้ากึ่งสำเร็จรูป ที่มีคุณภาพและราคาถูกลง

การเตรียมความพร้อมด้านสินค้าเกษตรจะต้องศึกษาข้อมูลเพื่อสรุปวิเคราะห์ 2 ด้าน คือ

1. ด้านแรงจูงใจให้ผลิต (Attractiveness)

2. ด้านความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) แล้วนำค่าทั้งสองมาประกอบตามเครื่องมือที่เรียกว่า “Thailand Competitiveness Matrix” หรือ TCM เพื่อกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์สินค้าเกษตร จะได้ทราบความเหมาะสม หรือ ไม่เหมาะสมที่จะต้องพัฒนาในระดับใด และจุดใดควรเร่งดำเนินการ

การวิเคราะห์ด้านแรงจูงใจให้ผลิต จะศึกษาหาข้อมูล มูลค่าการนำเข้า-การส่งออก ทั้งของประเทศไทย และของประเทศอาเซียน ส่วนการวิเคราะห์ด้านความสามารถในการแข่งขัน จะศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง 13/16 ด้าน คือ 1. ผลิตภาพหรือคุณภาพ 2. ต้นทุนการผลิต 3. ภูมิอากาศ-ภูมิประเทศ 4. การวิจัยและพัฒนา 5. ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี 6. การยอมรับของตลาด 7. ส่วนแบ่งการตลาด 8. นโยบายภาครัฐ 9. มาตรฐาน 10. โครงสร้างการผลิต 11. โลจิสติกส์ 12. การชลประทาน และ 13. ทรัพยากรมนุษย์หรือแรงงาน /14. การเข้าถึงแหล่งข้อมูลของเกษตรกร 15. การสนับสนุนการปลูก-ผลิต 16. การสร้างมูลค่าเพิ่ม

พืชผักเศรษฐกิจที่สำคัญของเกษตรกรในภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เช่น หอมหัวใหญ่ หอมแดง กระเทียม และ พริก แหล่งปลูกที่สำคัญอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง พะเยา แม่ฮ่องสอน แพร่ น่าน เพชรบูรณ์ ตาก สุโขทัย ศรีสะเกษ ชัยภูมิ นครราชสีมา และ ปลูกกระจายในจังหวัดอื่นๆ ในภาคทั้งสองนี้ จากการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน-เมียนมาร์-ลาว-กัมพูชา-เวียดนาม ได้ส่งผลกระทบต่อ

ตลาดพืชผักไทย และเกษตรกรผู้ปลูก เนื่องจากพืชผักเหล่านี้ของประเทศคู่ค้ากล่าวว่ามีต้นทุน และราคาถูกกว่าไทย มีการลักลอบทำให้พืชผักราคาถูกเข้ามาในประเทศเป็นจำนวนมาก รัฐบาลได้มีนโยบายให้ปรับโครงสร้างการผลิต โดยการลดพื้นที่ปลูกพร้อมด้วยมาตรการอื่นๆ และสนับสนุนให้ปลูกพืชอื่นทดแทน และให้มีการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า

ปัญหาการผลิตของไทยที่สำคัญมีหลายด้านและเป็นลูกโซ่จะต้องแก้ไขหลายด้านพร้อมกัน เช่น ต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากเกษตรกรใช้ปัจจัยการผลิตยังไม่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพต่ำ ส่งผลกระทบทั้งคุณภาพผลผลิตและต้นทุนการผลิต แต่อย่างไรก็ตามพืชผักเศรษฐกิจของไทยถือว่าเป็นพืชที่มีชื่อเสียงในด้านคุณภาพ และยังเป็นพืชที่เกษตรกรไทยปลูกและมีประสบการณ์การปลูกมานาน การค้าขายพืชผักเศรษฐกิจกับประเทศคู่แข่งในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จึงต้องหาตำแหน่งยุทธศาสตร์ของพืชผักซึ่งยังไม่ได้ดำเนินการในขณะนี้ และเพื่อให้มีทิศทางแก้ปัญหาและเสริมสร้างโอกาสให้สามารถแข่งขันได้โดยไม่เสียหายหรือเกษตรกรไม่เสียเปรียบ ดังนั้น การศึกษาการวิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันพริกชี้ฟ้าภาคเหนือรองรับการเปิดตลาดอาเซียน โดยครอบคลุมในทุกขั้นตอนตั้งแต่ระดับความน่าสนใจหรือแรงจูงใจผลิตและบริโภคพืชผักสินค้า และความสามารถในการแข่งขันทุก ๆ ด้าน จะทำให้วิเคราะห์ผลกระทบในเรื่องต่างๆ และวิจัยและพัฒนาอย่างไรเพื่อแก้ไข จึงเป็นแนวทางที่สามารถเตรียมความพร้อมพืชผักเศรษฐกิจเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

จังหวัดเชียงใหม่ ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปมีสภาพพื้นที่เป็นภูเขาและป่าละเมาะ มีที่ราบอยู่ตอนกลางตาม 2 ฝั่งแม่น้ำปิง สภาพพื้นที่แบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ พื้นที่ภูเขา ส่วนใหญ่อยู่ทางทิศเหนือและทิศตะวันตกของจังหวัด คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 80% ของพื้นที่จังหวัด เป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธารไม่เหมาะต่อการเพาะปลูก และพื้นที่ราบลุ่มน้ำและที่ราบเชิงเขา กระจายอยู่ทั่วไประหว่างหุบเขาทอดตัวในแนวเหนือ-ใต้ อันได้แก่ ที่ราบลุ่มน้ำปิง ลุ่มน้ำฝาง และลุ่มน้ำแม่งัด เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสมต่อการเกษตร จังหวัดเชียงใหม่ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของประเทศไทย

มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ ทิศเหนือ ติดต่อ รัฐฉานของสหภาพพม่า ทิศใต้ ติดต่อ จังหวัดลำพูนและตาก ทิศตะวันตก ติดต่อ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทิศตะวันออก ติดต่อ จังหวัดเชียงราย จังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน แบ่งการปกครองออกเป็น 25 อำเภอ มีพื้นที่อยู่บน 5 ลุ่มน้ำหลัก คือ ลุ่มน้ำกก ลุ่มน้ำปิง ลุ่มน้ำสาละวิน ลุ่มน้ำวัง และลุ่มน้ำโขง แต่พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตของลุ่มน้ำปิง มีเขื่อนภูมิพลเป็นเขตแบ่งลุ่มน้ำปิงตอนบนและลุ่มน้ำปิงตอนล่าง ลำน้ำธรรมชาติส่วนใหญ่มีต้นกำเนิดมาจากภูเขาต่างๆ แม่น้ำที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ คือ

แม่น้ำปิง นอกจากนี้ยังมีแหล่งน้ำ ขนาดใหญ่ 2 แห่ง คือ เขื่อนแม่กวงอุดมธารา อำเภอต๋อยสะแก และเขื่อนแม่จัด

สภาพอากาศค่อนข้างเย็นเกือบตลอดทั้งปี มีอุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี 25.4 องศาเซลเซียส โดยมีค่าอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 31.8 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 20.1 องศาเซลเซียส มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,100-1,200 มิลลิเมตร สภาพภูมิอากาศจังหวัดเชียงใหม่อยู่ภายใต้อิทธิพลมรสุม 2 ชนิด คือ ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งภูมิอากาศออกได้เป็น 3 ฤดู ข้อมูลสภาวะการผลิตพริกชี้หนูเม็ดใหญ่จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ปลูกพริก 14,085 ไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยว 7,525 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 1,058.95 กิโลกรัมต่อไร่ ปริมาณผลผลิตทั้งหมด 7,968,587 กิโลกรัมต่อพื้นที่เก็บเกี่ยวทั้งหมด ราคาที่เกษตรกรขายได้ เฉลี่ย 102.60 บาทต่อกิโลกรัม (ศูนย์สารสนเทศ กรมส่งเสริมการเกษตร. 2556)

จังหวัดตาก เป็นจังหวัดที่อยู่ในภาคตะวันตก มีพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดอื่น ๆ 9 จังหวัด ดังนี้

- ทางเหนือ ติดกับจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ลำพูน และลำปาง
- ทางตะวันออก ติดกับจังหวัดสุโขทัย กำแพงเพชร นครสวรรค์ และอุทัยธานี
- ทางใต้ ติดกับจังหวัดกาญจนบุรี
- ทางตะวันตก ติดกับรัฐกะเหรี่ยง ประเทศพม่า โดยมีแม่น้ำสายสำคัญแบ่งเขตแดนระหว่างไทยกับพม่าคือแม่น้ำเมย
- พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดเป็นป่าไม้และภูเขาสูง โดยเฉพาะพื้นที่ทางด้านตะวันตกของจังหวัด

ตั้งอยู่ภาคเหนือตอนบนค่อนข้างไปทางตะวันตก สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นป่าไม้และภูเขา มีพื้นที่ 16,406 ตารางกิโลเมตร หรือ 10.3 ล้านไร่ ใหญ่เป็นลำดับสองของภาคเหนือรองจากจังหวัดเชียงใหม่ มีพรมแดนติดต่อกับสหภาพพม่าทางด้านตะวันตกของจังหวัด ยาว 535 กิโลเมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร 426 กิโลเมตร จังหวัดตากมีประชากร 504,462 คน ชาย 256,128 คน หญิง 248,434 คน เป็นประชากรชาวเขา 6 เผ่า รวม 136,429 คน การปกครองแบ่งออกเป็น 8 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ โดยพื้นที่แบ่งออกเป็น 2 ส่วนตามแนวเทือกเขาถนนธงชัย ฝั่งตะวันออกมี 3 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ คือ อำเภอเมืองตาก บ้านตาก สามเงา และกิ่งอำเภอยางเจา ฝั่งตะวันตก มี 5 อำเภอ คือ อำเภอแม่สอด แม่ระมาด ท่าสองยาง พบพระ และอุ้มผาง หน่วยงานท้องถิ่น มีเทศบาล 13 แห่ง อบต. 57 แห่ง และสภาตำบล 1 แห่ง สภาพภูมิอากาศมีอุณหภูมิสูงสุดค่าเฉลี่ยปานกลาง 36.16 - 38.38 องศาเซลเซียส อุณหภูมิค่าเฉลี่ยต่ำสุดปานกลาง 18.38 - 20.23 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ เฉลี่ยสูงสุดปานกลาง 92 - 96 เปอร์เซ็นต์ เฉลี่ยต่ำสุดปานกลาง 28 - 43 เปอร์เซ็นต์ปริมาณน้ำฝน เฉลี่ย 651.10 - 1,556.30 มิลลิเมตร

จังหวัดตากเป็นแหล่งผลิตพริกชี้หนูเม็ดเล็กซึ่งมีชื่อการค้าว่า พริกกะเหรี่ยง เป็นพันธุ์พื้นเมืองที่มีการปลูกอย่างแพร่หลาย พันธุ์พริกเป็นพันธุ์พื้นเมืองที่เก็บรวบรวมเพื่อปลูกปีต่อปีและใช้กันมาอย่างต่อเนื่อง พริกกะเหรี่ยงจัดเป็นพริกชี้หนูที่นิยมปลูกกันมากชนิดหนึ่งโดยปลูกกันมากตามแนวเขตชายแดนไทย-พม่า เช่น เพชรบุรี กาญจนบุรี และตาก เนื่องจากเป็นพริกพันธุ์พื้นเมืองที่มีความทนทานต่อสภาพแวดล้อม สามารถปรับตัวได้ดี มีระยะการเก็บเกี่ยวนาน 7-8 เดือน มีเอกลักษณ์เฉพาะทั้งในด้านรูปร่าง สีผิว รวมทั้งมีสารแคปไซซินที่ให้ความเผ็ดสูง และมีความหอมซึ่งเป็นลักษณะเด่นประจำพันธุ์ ทำให้เป็นที่นิยมของทั้งผู้บริโภคและโรงงานอุตสาหกรรม จากศักยภาพและโอกาสทางการตลาดของพริกกะเหรี่ยง ผลผลิตมีลักษณะทยอยเก็บเกี่ยวทรงต้นสูง 1.0 – 1.5 เมตร ผลมีความยาวประมาณ 4 ถึง 6 เซนติเมตร น้ำหนักผล 4 – 5 กรัม ลักษณะของพันธุ์ไม่สม่ำเสมอในด้านขนาดพุ่มต้น ความดกของผล สีผลมีตั้งแต่สีส้มถึงแดง รสชาติเผ็ดและมีกลิ่นหอม พื้นที่ปลูกบางแหล่งพบการระบาดของโรคแอนแทรกโนส พันธุ์สามารถปรับตัวได้ดีกับสภาพการปลูกโดยอาศัยฝนและเกษตรกรนิยมปลูกพริกเป็นพืชแซมร่วมกับการปลูกข้าวไร่ หรือ ข้าวโพดในฤดูฝน ให้ผลผลิตแปรปรวนตามพันธุ์และสภาพแวดล้อม การผลิตพริก ณ จ. ตาก มีศักยภาพในการพัฒนาให้เพิ่มผลผลิตได้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากต้นทุนการผลิตต่ำ ผลผลิตต่อพื้นที่อยู่ในระดับปานกลาง และมีสารแคปไซซินน้อยกว่าพันธุ์อื่นๆ ในภาคเหนือตอนล่าง แต่คุณภาพของพันธุ์พริกยังมีความแปรปรวนทางด้านผลผลิต สีผล และคุณภาพของสาร capsaicin จึงควรที่จะพัฒนาสายพันธุ์ให้สม่ำเสมอกว่าเดิม เพื่อเป็นการรักษาพื้นที่ปลูกพริกที่มีศักยภาพของประเทศไทย (จานุลักษณ์ และคณะ, 2549)

การรวบรวมพันธุ์พริกพื้นเมืองของภาคเหนือตอนล่างสามารถรวบรวมได้ 285 พันธุ์ พบว่า พันธุ์พื้นเมือง จ. ตาก มีศักยภาพให้ผลผลิตและปริมาณสารแคปไซซินยอดเยี่ยมกว่าแหล่งอื่นๆ การรวบรวมพันธุ์และพัฒนาพันธุ์พริกพื้นเมืองของ จ. ตาก ระหว่าง พ.ศ. 2549 ถึง พ.ศ. 2551 พบว่า สายพันธุ์พริกพื้นเมืองของ จ. ตาก ที่มีศักยภาพสูงให้ผลผลิตสดและแห้งต่อไร่ เท่ากับ 0.8 และ 0.2 ตัน (จานุลักษณ์, 2550) ข้อมูลสถานะการผลิตพริกชี้หนูเม็ดใหญ่จังหวัดตาก มีพื้นที่ปลูกพริก 1,941 ไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยว 1,702 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 712 กิโลกรัมต่อไร่ ปริมาณผลผลิตทั้งหมด 1,212,862 กิโลกรัมต่อพื้นที่เก็บเกี่ยวทั้งหมด ราคาที่เกษตรกรขายได้ เฉลี่ย 20.90 บาทต่อกิโลกรัม (ศูนย์สารสนเทศ กรมส่งเสริมการเกษตร. 2556)

จังหวัดเพชรบูรณ์

1. ที่ตั้งและอาณาเขต จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นจังหวัดที่มีแนวเขตติดต่อระหว่างภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง ประมาณเส้นรุ้งที่ 16 องศาเหนือ กับเส้นแวงที่ 101 องศาตะวันออก มีพื้นที่ประมาณ 12,668.416 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 7,917,760 ไร่ ส่วนที่กว้างที่สุดของจังหวัดจาก

ด้านตะวันออกถึงตะวันตก กว้าง 55 ก.ม. ส่วนที่ยาวที่สุดวัดจากเหนือสุดถึงใต้สุด ยาว 296 ก.ม. สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 114 เมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร 346 ก.ม. ตามทางหลวงหมายเลข 21 มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดเลย
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดลพบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดขอนแก่นและชัยภูมิ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดพิษณุโลก นครสวรรค์ และพิจิตร

2. ลักษณะภูมิประเทศสภาพภูมิประเทศทั่วไปของจังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วยเทือกเขาเพชรบูรณ์ เป็นรูปเกือกม้า รอบพื้นที่ด้านเหนือของจังหวัดเป็นแนวนานกันไปทั้งสองข้าง ทิศตะวันออกและทิศตะวันตก คิดเป็นเนื้อที่ประมาณ ร้อยละ 40 ของพื้นที่ทั้งหมด มีพื้นที่ราบอยู่ตอนกลางและอำเภอด่านไถ่ของจังหวัด เป็นพื้นที่ลาดชันจากเหนือลงใต้ มีพื้นที่ป่าไม้ 3,953,455 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 45.78 มีแม่น้ำป่าสัก เป็นแม่น้ำสายสำคัญที่สุดของจังหวัด ไหลผ่านตอนกลางของจังหวัดจากทิศเหนือไปทิศใต้ ยาวประมาณ 350 กิโลเมตร ต้นน้ำเกิดจากภูเขาผาลาในจังหวัดเลย มีห้วยลำธารหลายสายเกิดจากภูเขาเพชรบูรณ์ แม่น้ำป่าสักไหลผ่านอำเภอหล่มเก่า หล่มสัก เมืองเพชรบูรณ์ หนองไผ่ บึงสามพัน วิเชียรบุรี และศรีเทพ

3. ลักษณะภูมิอากาศเนื่องจากพื้นที่จังหวัด มีภูเขาล้อมรอบจึงทำให้อากาศร้อนจัดในฤดูร้อน หนาวจัดใน ฤดูหนาว โดยเฉพาะพื้นที่อำเภอน้ำหนาว เขาค้อ และอำเภอหล่มเก่าจะมีอากาศหนาวที่สุด และบนพื้นที่ภูเขาจะมีอากาศเย็นตลอดทั้งปี ในฤดูร้อนและฤดูฝน จะมีอุณหภูมิ 20-24 องศา ฤดูร้อนเริ่มในเดือนมีนาคมถึงเมษายนฤดูฝนเริ่มเดือนพฤษภาคมถึงตุลาคม และฤดูหนาวในเดือนพฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์ของทุกปี

ข้อมูลสภาวะการผลิตพริกชี้หนูเม็ดใหญ่จังหวัดเพชรบูรณ์ มีพื้นที่ปลูกพริก 5,558 ไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยว 4,948 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 818.15 กิโลกรัมต่อไร่ ปริมาณผลผลิตทั้งหมด 4,048,212 กิโลกรัมต่อพื้นที่เก็บเกี่ยวทั้งหมด ราคาที่เกษตรกรขายได้ เฉลี่ย 54.34 บาทต่อกิโลกรัม (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมส่งเสริมการเกษตร. 2556)

จังหวัดเชียงใหม่ ตาก และเพชรบูรณ์ เป็นพื้นที่หนึ่งที่มีการปลูกพริกชี้หนูค่อนข้างมาก แต่ยังมีผลผลิตค่อนข้างต่ำ เนื่องจากสภาพอากาศที่แปรปรวน ดินเสื่อมโทรม การจัดการไม่ถูกต้องเช่น การใส่ปุ๋ย ชนิดของปุ๋ย วิธีการใส่ และเวลาที่ใส่ ไม่ถูกต้องเหมาะสม ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรที่สูงเพชรบูรณ์ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการผลิตพริกชี้หนู จึงทำการศึกษาการผลิต การตลาด และต้นทุนการผลิต เพื่อเป็นแนวทางใน

การเตรียมความพร้อมด้านพืชผักเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ยกย่องความสามารถในการแข่งขันพริกชี้ฟ้าไทยท่ามกลางความท้าทายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเพื่อใช้เป็นแนวทางกำหนดยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้อย่างยั่งยืนต่อไป

7.วิธีดำเนินการ

สิ่งที่ใช้ในการทดลอง

1. แปลงเกษตรกรแหล่งปลูกพริก ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ตาก เพชรบูรณ์
2. ผู้ประกอบการรับซื้อผลผลิต
3. ข้อมูล แผนที่ในจังหวัดที่ต้องสำรวจและเครื่องมือตรวจวัดพิกัดเพื่อหาตำแหน่งอ้างอิง

ข้อมูล จปฐ ของจังหวัด

4. โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ทางสถิติ
5. อุปกรณ์อื่นๆ เช่น กล้องถ่ายรูป ถุงพลาสติก กระดาษ เครื่องคอมพิวเตอร์ หมึกพิมพ์

ขั้นตอนและวิธีในการวิจัย

ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1.รวบรวมข้อมูลพื้นฐานทั้งด้านกายภาพ (แผนที่ ลักษณะทางภูมิศาสตร์และอาณาเขตของพื้นที่ แหล่งน้ำ ระบบชลประทาน ข้อมูลอุตุนิยมวิทยา แปลงปลูก ฯ) ชีวภาพ (พืช พันธุ์ พื้นที่ปลูกใช้สอยความหนาแน่น ผลผลิต การกระจายผลผลิต ระบบการเกษตร โรคและแมลงศัตรู การใช้แรงงาน ฤดูกาลผลิต จำนวนรอบการปลูก ความสัมพันธ์ของผักเศรษฐกิจกับพืชอื่นๆ) เศรษฐกิจ (ต้นทุน รายได้ ระบบการตลาด อาชีพนอกเกษตร ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ปัจจัย สภาพการผลิตในแต่ละแหล่งฯ) และสังคม (ประชากร การศึกษา สาธารณสุข การรวมกลุ่ม การจัดตั้งสหกรณ์ ประเภทของพื้นที่) ใช้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ

2.จัดทำแบบสอบถามและดำเนินการทดสอบแบบสอบถามในเรื่องต่างๆ เช่น ครอบครัว และแรงงาน พืชหลักและพืชรองที่ใช้ประกอบอาชีพ รายได้หลัก รายได้รอง ปัจจัยการผลิต งบประมาณที่ใช้ผลิต และ/หรือใช้ดำรงชีพ แหล่งจำหน่ายผลผลิตและผลตอบแทน หลักการที่ใช้ในการผลิต แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1.2.1 ข้อมูลเกษตรกร

1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป
2. ข้อมูลสภาพของสวน/แปลงผลิต
3. ข้อมูลการผลิต

4. ข้อมูลการตลาด

5. ข้อมูลต้นทุนการผลิต

2.1.2.2 ข้อมูลผู้ประกอบการหรือแปรรูปพืชผักเศรษฐกิจ

1. ข้อมูลทั่วไป

2. ข้อมูลการผลิต/จัดหา

3. ข้อมูลการสร้างคุณค่าให้ผลผลิต

4. ข้อมูลการเคลื่อนย้ายผลผลิต

5. ข้อมูลการดูแลรักษาระหว่างพักผลผลิต

6. ข้อมูลการเจรจาให้ลูกค้าสนใจผลผลิต/แปรรูป

7. ข้อมูลการส่งผลผลิต/ผลิตภัณฑ์ให้ผู้บริโภค

8. ข้อมูลการสำรวจความชอบของผู้บริโภคต่อผลผลิต

9. ข้อมูลการปรับปรุง/ปรับแก้ให้ผู้บริโภคมีความต้องการเพิ่มขึ้น

10. ข้อมูลต้นทุนการผลิต

11. ข้อมูลปัญหาการผลิตพืชผักเศรษฐกิจ/ผลิตภัณฑ์

2.1.3 ปรับปรุงแบบสอบถาม เช่น คำถามที่เกษตรกรไม่ยอมตอบหรือไม่ไว้วางใจผู้ถามหรือใช้เวลามากไปและวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (สำหรับงานวิจัยเชิงสำรวจ (exploratory research) $\alpha \geq 0.7$ แบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือสูง, jump, N. 1978.)

2.1.4 กำหนดสุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) ไม่เจาะจงแปลงปลูกพืชผักเศรษฐกิจ เกษตรกรในจังหวัดพบแปลงใดก็สำรวจแปลงนั้นๆ ซึ่งอาจติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเกษตรอำเภอ/จังหวัด สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อทราบแหล่งปลูกปัจจุบัน ขนาดของจำนวนเกษตรกรอย่างคร่าวๆ โดยมิได้มีการนัดหมายใดๆ

2.1.5 ออกสำรวจสัมภาษณ์และเก็บข้อมูล โดยนักวิชาการเกษตรหัวหน้าหรือผู้ร่วมการทดลองพร้อมนักวิชาการเกษตร ซึ่งมอบหมายให้รับผิดชอบร่วมดำเนินการหรือดำเนินการแทน

2.1.6 รวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาและเชิงปริมาณและรายงานผลการศึกษาเพื่อนำไปสรุปวิเคราะห์ TCM (Thailand Competitiveness Metrix)

2.2 การบันทึกข้อมูล ดำเนินการรวบรวมข้อมูล 2 ส่วน คือ

2.2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ

สำหรับเกษตรกร : รวบรวมข้อมูลการผลิต ได้แก่ พื้นที่ปลูก ปริมาณผลผลิตต่อฤดูกาล การจัดการ แหล่งพันธุ์/จำนวนพันธุ์ การจำหน่ายผลผลิต ราคาผลผลิตที่เกษตรกรขายได้ระดับไร่นาหรือสวน การแปรรูปสินค้า สำหรับผู้ประกอบการ : รวบรวมข้อมูลจากการรับซื้อสินค้า คุณภาพสินค้าเกษตรที่รับซื้อ ราคาและกระบวนการแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อการจำหน่ายให้ผู้บริโภคในประเทศหรือเพื่อการส่งออก

2.2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ คือข้อมูลพื้นที่ปลูก ผลผลิต ราคาผลผลิต พันธุ์ผัก ผู้ประกอบการ จำนวนแหล่งที่รับซื้อผลผลิต ปริมาณและมูลค่าการนำเข้า-การส่งออกตลาดต่างประเทศ

2.3 การกำหนดพื้นที่และประชากรตัวอย่าง

สุ่มเก็บข้อมูลในแหล่งปลูกพืชผักเศรษฐกิจในภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่ ตาก และเพชรบูรณ์)

- หลักเกณฑ์การคัดเลือกพืชที่จะศึกษาสำรวจโดยใช้ข้อมูลพื้นที่ปลูกปี 2554-2555 ในจังหวัดของภาคเหนือที่มีเกษตรกรปลูกพริกชี้ฟ้าจนได้ผลผลิตมาแล้ว ซึ่งพิจารณาเก็บข้อมูลจากจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกมากที่สุดเป็นเกณฑ์หลักและอยู่ใกล้หน่วยงานที่รับผิดชอบเป็นเกณฑ์รองลงมาตามลำดับ

เวลาและสถานที่

ระยะเวลาเริ่มต้น ปี 2557 สิ้นสุด ปี 2558 รวม 2 ปี สำรวจแปลงเกษตรกรผู้ปลูกพริก ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ตาก และเพชรบูรณ์

8. ผลการทดลองและวิจารณ์

การศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันพริกชี้ฟ้าภาคเหนือรองรับการเปิดตลาดอาเซียน” ได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่างๆ มาเป็นแนวทางในการศึกษา ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับการก่อตั้งประชาคมอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ข้อผูกพันของ AEC Blueprint เขตการค้าเสรีอาเซียน แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้ประชาคมอาเซียน (Association of South East Asian Nations : ASEAN)

อาเซียน (ASEAN) หรือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 มีสมาชิกเริ่มแรกจำนวน 6 ประเทศ ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ภายหลังจึงมีสมาชิกเพิ่มขึ้นอีก 4 ประเทศ คือ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม (หรือที่เรียกว่า CLMV) มีสัญลักษณ์ คือ ต้นข้าวสีเหลือง 10 ต้นมัดรวมกันไว้ (ภาพที่ 1) หมายถึงประเทศสมาชิกรวมกันเพื่อมิตรภาพและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน โดยสีน้ำเงิน หมายถึง สันติภาพและความมั่นคง สีแดง หมายถึง ความกล้าหาญและความก้าวหน้า สีขาว หมายถึง ความบริสุทธิ์ สีเหลืองหมายถึง ความเจริญรุ่งเรือง มีคำขวัญ คือ หนึ่งวิสัยทัศน์ (One Vision) หนึ่งเอกลักษณ์ (One Identity) หนึ่งประชาคม (One Community)

อาเซียน มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการรวมเป็นประชาคม ดังนี้

- ๑) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือ และความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และการบริการ
- ๒) เพื่อส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงส่วนภูมิภาค
- ๓) เพื่อเสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและพัฒนากิจการทางวัฒนธรรมในภูมิภาค
- ๔) เพื่อเสริมสร้างให้ประชาชนในอาเซียนมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดี
- ๕) เพื่อให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในรูปแบบของการฝึกอบรม การวิจัย และส่งเสริม การศึกษาด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- ๖) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคการเกษตรและอุตสาหกรรม การขยายการค้า ตลอดจนปรับปรุงการขนส่ง และการคมนาคม
- ๗) เพื่อส่งเสริมความร่วมมืออาเซียนกับประเทศภายนอก องค์การความร่วมมือแห่งภูมิภาค อื่นๆ และองค์การระหว่างประเทศ

การผลิตพริกตามสภาพการเพาะปลูกของไทยแบ่งออกได้เป็น 2 แบบ คือพริกไร่และพริกสวน โดยการปลูกพริกไร่ นั้นปลูกเป็นพื้นที่มากกว่า ในฤดูฝน อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก บนที่ดอนหรือที่เชิงเขา ที่มีดินดี มีการดูแลรักษาเอาใจใส่หน่อย แต่ก็ได้ผลผลิตต่ำกว่าและมีคุณภาพไม่สม่ำเสมอ อยู่ที่ประมาณ 500-600 กิโลกรัมต่อไร่ การปลูกพริกไร่เป็นการผลิตเพื่อจำหน่ายทั้งพริกสดและแห้ง แตกต่างจากสภาพสวน ซึ่งปลูกหลังนา ในพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำ ใช้พื้นที่ผลิตน้อยกว่า มีขั้นตอนการดูแลจัดการตั้งแต่การเพาะกล้าจนกระทั่งเก็บเกี่ยวดีกว่า ส่งผลให้ได้ผลผลิตสูงโดยเฉลี่ยแล้วให้ผลผลิตมากกว่า 2,000 กิโลกรัมต่อไร่ และมีคุณภาพตรงตามตลาดต้องการ สำหรับพันธุ์ที่ใช้ปลูกนั้นส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ที่เกษตรกรเก็บเมล็ดไว้ใช้เอง มีเกษตรกรส่วนหนึ่งเริ่มมีการซื้อเมล็ดพันธุ์ลูกผสมมาปลูก เกษตรกรผู้ผลิตพริกส่วนใหญ่แล้วมีอายุมาก โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 35-50 ปี โดยมีประสบการณ์การผลิตพริกเพื่อการค้ามานาน บางรายมีประสบการณ์การปลูกพริกมาแล้วไม่ต่ำกว่า 40-50 ปี การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา แรงงานที่ใช้ในการผลิตพริกเป็นแรงงานในครัวเรือน มีการจ้างแรงงานบ้างสำหรับงานที่ต้องการความรวดเร็วในการทำงาน เช่น การเก็บเกี่ยวผล ต้นทุนการผลิตของเกษตรกรส่วนใหญ่ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อไร่ต่อ ปี ซึ่งการผลิตพริกสำหรับจำหน่ายผลสดหรือผลแห้งจะมีต้นทุนการผลิตต่ำกว่าการผลิตพริกเพื่อส่งโรงงาน โดยพบว่าในจังหวัดตาก ต้นทุนการผลิตพริกเพื่อส่งโรงงานอุตสาหกรรมประมาณ 8,000-9,000 บาทต่อไร่ ในส่วนของรายได้ พบว่าเกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายพริกเฉลี่ย 20,000-40,000 บาทต่อปี ผลผลิตพริกที่ได้ส่วนใหญ่ มีผลผลิตเฉลี่ยของทุกพื้นที่การศึกษาอยู่ที่

1,314 กิโลกรัมต่อไร่ โดยในเขตพื้นที่ที่มีการปลูกพันธุ์ลูกผสม และปลูกแบบพริกสวนที่มีระบบชลประทานดี จะให้ผลผลิตต่อไร่สูงกว่าการปลูกในสภาพไร่ (เพชรบูรณ์) ถึง 3-4 เท่า

ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของพริกมีหลากหลายชนิด ได้แก่ พริกป่น น้ำพริก น้ำจิ้มพริก ซอสพริก อาหารสำเร็จรูปบรรจุกระป๋องบางชนิด อาหารกึ่งสำเร็จรูปที่มีพริกเป็นเครื่องปรุง ส่วนใหญ่แล้วพริกที่นำมาใช้ ทำผลิตภัณฑ์นั้นจะเป็นพริกแห้ง ยกเว้นในซอสพริก และน้ำพริกบางชนิดที่ใช้พริกสดในการแปรรูป

ข้อมูลจากกรมโรงงานอุตสาหกรรมปี 2548 พบว่าปัจจุบันมีโรงงานแปรรูปพริกรวม 197 โรงงาน แยกเป็นโรงงานที่ใช้พริกเป็นส่วนประกอบหลัก (พริกป่น พริกแกง น้ำพริก พริกตองและซอสพริก) จำนวน 117 โรงงาน ส่วนใหญ่มีที่ตั้งอยู่ในภาคกลาง 44 โรงงาน ภาคตะวันตก 29 โรงงาน และภาคตะวันออก 27 โรงงาน โรงงานใช้พริกเป็นเครื่องปรุงรส (น้ำจิ้มไก่ น้ำจิ้มสุกี้ เครื่องปรุงในบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป แหนม พริกเผาหน้าขนม เป็นต้น) 70 โรงงานและโรงงานที่ใช้พริกเป็นส่วนประกอบอาหารสำเร็จรูปและพร้อมรับประทานจำนวน 10 โรงงาน นอกจากนี้จากข้อมูลของกรมส่งเสริมการเกษตรปี 2548 พบว่ามีกลุ่มเกษตรกรผลิตพริกและผลิตภัณฑ์แปรรูปขึ้นต้นออกจำหน่ายเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นจำนวน 99 กลุ่ม ซึ่งข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของพริกกับคนไทยและอุตสาหกรรมแปรรูปพริกยังเป็นอุตสาหกรรมอาหาร และจากสถิติการส่งออกและการนำเข้าของกรมศุลกากรปี 2549 พบว่า การส่งออกพริกมีทั้งรูปผลสด ซอสพริก พริกแห้ง เครื่องแกงสำเร็จรูป และพริกบดหรือป่น เป็นปริมาณรวม 34,653 ตัน คิดเป็นมูลค่า 2,139 ล้านบาท ชนิดที่ส่งออกเป็นมูลค่ามาก 3 ลำดับแรกเป็นผลิตภัณฑ์พริกที่ได้จากการแปรรูป คือ พริกแกง (1,082 ล้านบาท) ซอสพริก (866 ล้านบาท) และพริกสดหรือแช่เย็น (86 ล้านบาท) สำหรับการส่งออกพริกแห้งมีมูลค่า 66 ล้านบาท แต่มีการนำเข้าเป็นมูลค่าสูงถึง 693 ล้านบาท โดยนำเข้ามากที่สุด 3 ลำดับแรก จากประเทศอินโดนีเซีย (564 ล้านบาท) พม่า (81 ล้านบาท) และจีน (26 ล้านบาท) ปริมาณการส่งออกและนำเข้าพริกแห้งแสดงให้เห็นว่า ความต้องการใช้พริกแห้งมีมากขึ้น แต่ปริมาณ คุณภาพและราคาของพริกที่ผลิตได้ไม่สอดคล้องหรือสม่ำเสมอ กับความต้องการใช้ของผู้แปรรูป จึงทำให้ต้องมีการนำเข้าพริกแห้ง เพื่อมาใช้ในการอุตสาหกรรมอาหาร ภายในประเทศ

เกษตรกรใช้ช่องทางการตลาดของพริก 2 ช่องทาง คือ 1) การนำพริกไปขายเอง โดยนำไปขายตามตลาดขายปลีกภายในจังหวัด หรือนำไปขายที่ตลาดขายส่ง/ปลีกภายในจังหวัด ตลาดขายส่ง/ปลีกระดับภูมิภาค และมีการนำพริกไปขายเองที่ตลาดกรุงเทพฯ และ 2) การขายผ่านพ่อค้าคนกลาง เกษตรกรจะขายให้กับพ่อค้าท้องถิ่น และพ่อค้าท้องถิ่นที่เข้ามาสั่งซื้อ โดยผู้ที่เข้ามาเกี่ยวของในวิถีตลาดพริกมี 2 ระดับ คือ 1) ผู้รวบรวม มีหน้าที่รวบรวมผลผลิตพริกจากเกษตรกร เพื่อขายส่งต่อไปให้กับพ่อค้าส่ง และ 2) พ่อค้าส่ง รวบรวมผลผลิตพริกจากผู้

รวบรวมและเกษตรกรเพื่อขายส่งต่อไปให้กับพ่อค้าส่งในตลาดกลาง ซึ่งพ่อค้าส่งจะนำพริกไปขายต่อตามตลาดขายส่ง/ปลีภายในจังหวัด ตลาดขายส่ง/ปลีระดับภูมิภาค และตลาดกรุงเทพฯ สำหรับพ่อค้าในตลาดขายส่ง/ปลีภายในจังหวัด จะนำพริกไปขายตามตลาดขายส่ง/ปลีระดับภูมิภาค และตลาดกรุงเทพฯ ส่วนพ่อค้าในตลาดขายส่ง/ปลีระดับภูมิภาค จะนำพริกไปขายที่ตลาดกรุงเทพฯ และพ่อค้าที่ตลาดกรุงเทพฯ จะนำพริกไปขายต่อให้กับพ่อค้าตามจังหวัดใกล้เคียง และบางส่วนก็ส่งออกไปตลาดต่างประเทศ ตลาดพริกที่สำคัญในประเทศ แบ่งออกเป็นภูมิภาค โดยตลาดพริกที่สำคัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ ตลาดพริกในจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ และขอนแก่น ภาคเหนือ คือ ตลาดพริกในจังหวัดเพชรบูรณ์ กำแพงเพชร นครสวรรค์ สุโขทัย และพิจิตร ส่วนตลาดพริกที่สำคัญในภาคใต้ คือ ตลาดพริกที่จังหวัดสงขลา นครศรีธรรมราช และภูเก็ต ตลาดพริกสดและพริกแห้งที่ใหญ่ที่สุดคือ ตลาดสี่มุมเมืองรังสิต ตลาดไท และปากคลองตลาด โดยเป็นแหล่งใหญ่ที่รวบรวมพริกจากทุกภาคของประเทศและกระจายต่อไปทั่วทุกจังหวัด ตลอดจนส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศด้วย ในภาคเหนือผลผลิตจะออกสู่ตลาดในช่วงเดือนสิงหาคม-ตุลาคม สำหรับพริกแห้งผลผลิตจะกระจายออกสู่ตลาดตลอดทั้งปีเพราะสามารถเก็บรักษาได้ ราคาพริกแห้งจะมีเสถียรภาพมากกว่าราคาพริกสดค่อนข้างมาก จากการศึกษาพบว่าปัญหาสำคัญของการผลิตพริก คือเรื่องของโรคและแมลง เมื่อเกิดการระบาดของโรคหรือแมลงขึ้นก็จะทำให้เกิดความเสียหายในการผลิตเป็นอย่างมาก สาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการระบาดของโรคและแมลงคือ ระบบการปลูกยังไม่ได้มาตรฐาน เป็นการปลูกที่พึ่งพาธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ไม่สามารถควบคุมปัจจัยต่างๆ ที่จะส่งผลต่อการผลิตได้ อีกทั้งเกษตรกรผู้ผลิตยังมีอายุมาก อาศัยประสบการณ์การผลิตพริกที่ทำกันมาแต่ดั้งเดิม จึงทำให้ระบบการปลูกไม่แตกต่างจากอดีตมากนัก เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจึงควรให้ความรู้ในเรื่องระบบการผลิตที่ได้มาตรฐาน โดยอาจจัดทำในลักษณะของการรวมกลุ่มผลิต และมีผู้เชี่ยวชาญมาตรฐานสินค้าให้คำแนะนำและรับรองมาตรฐาน ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ เรื่องเมล็ดพันธุ์ เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่เก็บเมล็ดไว้ใช้เอง แต่ขาดความรู้เรื่องการคัดพันธุ์ จึงทำให้พันธุ์เสื่อมคุณภาพลงไปเรื่อยๆ ถึงแม้ว่าจะมีบริษัทเอกชนผลิตเมล็ดพันธุ์พริกเพื่อจำหน่ายให้กับเกษตรกรแล้วก็ตามแต่เมล็ดพันธุ์พริกที่เป็นที่ต้องการของเกษตรกรจำนวนมาก คือ พริกพันธุ์ยอดสนยังไม่มีการผลิต จึงควรต้องพัฒนาเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ดังกล่าวเพื่อสนองความต้องการของเกษตรกร (สำนักประสานงานชุดโครงการพืชผักเพื่อสุขภาพ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น)

การวิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันของพริกชี้หูของเกษตรกรผู้ปลูกพริกในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ตาก และเพชรบูรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตและประสิทธิภาพการผลิตพริกที่เหมาะสมต่อเกษตรกร เพื่อรองรับการแก้ปัญหาอันเนื่องจากการแข่งขันเชิงการค้าในตลาดอาเซียน

จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกพริกชี้หนูในพื้นที่ 3 จังหวัด เกษตรกร 322 ราย ผลการศึกษาพบว่า

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน เกษตรกรผู้ปลูกพริกชี้หนูร้อยละ 65 เป็นเพศชาย เพศหญิง ร้อยละ 35 มีอายุระหว่าง 48-58 ปี ร้อยละ 30.43 รองลงมาเกษตรกรมีอายุระหว่าง 37-47 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษา ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 52 รองลงมาจบชั้นมัธยมศึกษา เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 93 เป็นเจ้าของสวน ขนาดครัวเรือนส่วนใหญ่มีสมาชิกเฉลี่ย 3-4 คน มีแรงงานในการผลิตพริกส่วนใหญ่ 2 คน มีประสบการณ์ในการปลูกพริกส่วนใหญ่มากกว่า 3 ปีขึ้นไป ร้อยละ 55 ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรคือ สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และสมาชิกรุนาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) ส่วนใหญ่เป็นสมาชิก GAP ร้อยละ 98

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านอุปทาน (Supply) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านอุปทานของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกพริกชนิดเดียว ร้อยละ 78 ลักษณะดิน ส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย ร้อยละ 77 ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบ รองลงมาเป็นที่ราบเชิงเขา และที่ดอน ร้อยละ 45 33 และ 26 ตามลำดับ พริกที่เกษตรกรนิยมปลูกส่วนใหญ่เป็นพริกชี้หนูผลเล็ก ร้อยละ 75 พันธุ์ที่นิยมปลูกคือ พันธุ์ลูกผสม ชูเปอร์ฮอท ร้อยละ 72 นอกจากนั้นจะเป็นพริกลูกผสมพันธุ์อื่น ร้อยละ 28 เกษตรกรส่วนใหญ่มีแปลงพริก รายละไม่เกิน 1 แปลง ร้อยละ 86 เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ปลูกเฉลี่ยรายละไม่เกิน 2 ไร่ ลักษณะการปลูกส่วนใหญ่ปลูกเป็นพืชหมุนเวียน รองลงมาปลูกเป็นพืชหลัก ร้อยละ 76 และ 24 ตามลำดับ ทิศทางในการปลูกส่วนใหญ่ปลูกในแนวทิศเหนือ-ใต้ ร้อยละ 63 แหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิตพริกส่วนใหญ่อยู่นอกเขตชลประทาน อาศัยแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ร้อยละ 28 รองลงมาใช้น้ำจากคลองชลประทาน น้ำบาดาล ใช้น้ำฝน และใช้น้ำประปา ร้อยละ 25 24 21 และ 3 ตามลำดับ สภาพแวดล้อมโดยรอบของสวนส่วนใหญ่ติดกับสวนรายอื่น ร้อยละ 42 รองลงมาคือติดที่รกร้าง ร้อยละ 20 และติดถนนหลักร้อยละ 5

ผลผลิตเฉลี่ยที่เกษตรกรได้รับต่อไร่ส่วนใหญ่ผลผลิตมากกว่า 400 กิโลกรัมต่อไร่ เฉลี่ยผลผลิตพริก เกษตรกรประมาณ 987 กิโลกรัมต่อไร่ สามารถเก็บได้เฉลี่ยประมาณ 5-6 เดือน พื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ยไม่เกิน 2-3 ไร่ต่อครัวเรือน ราคาที่เกษตรกรได้รับส่วนใหญ่ 21-25 บาทต่อกิโลกรัม ร้อยละ 68 และปีปัจจุบัน (2557) ราคาเฉลี่ย 64 บาทต่อกิโลกรัม ปี 2556 ราคาเฉลี่ย 65.22 บาทต่อกิโลกรัม ปี 2555 ราคาเฉลี่ย 53 บาทต่อกิโลกรัม ปี 2554 ราคาเฉลี่ย 38.05 บาทต่อกิโลกรัม

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านอุปสงค์ (Demand)

เกษตรกรส่วนใหญ่ขยายพันธุ์พริกโดยใช้เมล็ด แหล่งที่มาของพันธุ์ส่วนใหญ่ซื้อจากร้านค้า ฤดูปลูกโดยจะเริ่มเพาะกล้าช่วงเดือนกันยายนถึงตุลาคม และจะเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ในช่วงเดือนธันวาคม-มกราคม

(ช่วงพริกราคาแพง) และช่วงที่ปลูกที่เกษตรกรนิยมปลูกคือช่วงเดือนธันวาคม-มกราคม ผลผลิตออกสู่ตลาดช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน (ราคาพริกต่ำ) ขึ้นอยู่กับสภาพอากาศในปีนั้นๆ ระยะเวลาให้ผลผลิตหลังการเริ่มปลูกใช้เวลาประมาณ 2 เดือน พริกชอบแสงแดด ทนแล้งได้ดีแต่ถ้าขาดน้ำมากๆอาจตายได้ ไม่ชอบน้ำขังในช่วงต้นกล้า โดยแหล่งที่มาของพันธุ์ส่วนใหญ่มาจากเอกชน โดยมีระยะเวลาให้ผลผลิตหลังปลูก เฉลี่ย 1-2 ปี การจัดการหลังปลูก โดยการให้น้ำ 2 วันต่อครั้ง

เกษตรกรได้รับเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้จากเพื่อนเกษตรกรด้วยกัน จากสื่อเฉลี่ย ร้อยละ 83 และ 17 ตามลำดับ เกษตรกรใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 อัตรา 50 กก.ต่อไร่ รองพื้นก่อนย้ายปลูกและหลังย้ายปลูกแล้ว 1 เดือน และใส่สูตร 15-15-15 อัตรา 50 กก.ต่อไร่ อีกครั้งพร้อมปุ๋ยคอก อัตรา 500 กก.ต่อไร่ ทุก 3 เดือน และระยะออกดอกใส่สูตร 13-13-21 อัตรา 15 กก.ต่อไร่ ทุกๆ 15 - 20 วัน โดยโรยถึงกลางระหว่างแถวปลูกแล้วพรวนกลบ ร้อยละ 60 เกษตรกรใส่ปุ๋ยมากกว่า 4 ครั้งต่อฤดูปลูก ทุกๆ 15 - 20 วัน การจำหน่ายผลผลิตหลังเก็บเกี่ยวทุกอาทิตย์ (5-7 วัน) โดยมีปริมาณผลผลิตแต่ละครั้งประมาณ 300 -500 กิโลกรัมต่อครั้ง เกษตรกรส่งจำหน่ายโดยผ่านพ่อค้าคนกลางเฉลี่ย 57 ขายผ่านตัวแทนจำหน่ายเฉลี่ยร้อยละ 36 และขายให้ผู้บริโภคโดยตรง ร้อยละ 9 ส่งขายให้พ่อค้าตลาดสด ร้อยละ 33

การเก็บเกี่ยว

เกษตรกรเริ่มเก็บเกี่ยวพริกชี้หูช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน โดยใช้มือเด็ดที่ผล เก็บทุก 5-7 วัน ผลผลิตเฉลี่ยประมาณ 800-1,000 กิโลกรัมต่อไร่ต่อฤดูปลูก เกษตรกรมีช่วงระยะเวลาการทยอยเก็บเกี่ยวผลผลิตได้นานประมาณ 7-9 เดือน ร้อยละ 55 เก็บเกี่ยว ประมาณ 4-6 เดือน ร้อยละ 45

การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกพริก ร้อยละ 100 ไม่เคยทำความสะอาดผลผลิตพริกก่อนตาก และไม่มีการคัดคุณภาพพริก ผลผลิตบรรจุในถุงพลาสติกใส ร้อยละ 66 ใส่กระสอบป่าน ร้อยละ 34 เกษตรกรไม่มีการคัดคุณภาพผลผลิตพริก เกษตรกรส่วนใหญ่มีการถนอมคุณภาพโดยใช้วิธีตากพริก ร้อยละ 34 โดยการตากบนพื้นสังกะสี การเก็บรักษาผลผลิตเกษตรกรส่วนใหญ่เก็บในสภาพบรรยากาศปกติ การเก็บรักษาผลผลิตเกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายทันทีร้อยละ 66 และเก็บในโรงเก็บ ร้อยละ 34

ตอนที่ 4 ข้อมูลด้านการตลาด

ราคาที่เกษตรกรขายได้ราคาเฉลี่ย 21-25 บาทต่อกิโลกรัม ร้อยละ 36 รองลงมาราคาที่เกษตรกรขายได้ราคาเฉลี่ย 15-20 บาทต่อกิโลกรัม ร้อยละ 30 และราคาที่เกษตรกรขายได้มากกว่า 35 บาทต่อกิโลกรัมร้อยละ 17 รูปแบบการขายส่วนใหญ่เกษตรกร ขายทั้งในรูป พริกสด และพริกแห้ง ขายแบบละเกเรด

ตลาดส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ ส่วนใหญ่เกษตรกรขายส่ง ร้อยละ 57 และขายให้พ่อค้าคนกลาง ร้อยละ 14 ช่วงที่ผลผลิตพริกออกมากที่สุดคือช่วงเดือนมีนาคมถึงเมษายน ราคาเฉลี่ย 15-25 บาทต่อกิโลกรัม ช่วงที่ตลาดต้องการมากที่สุดคือช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนมกราคม ปัญหาด้านการตลาดส่วนใหญ่เกิดจากราคาผลผลิตไม่แน่นอน เกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาเป็นเองได้เนื่องจากเป็นเกษตรกรรายย่อยไม่มีการรวมกลุ่มกันในการขายผลผลิต ขาดอำนาจในการต่อรองราคาผลผลิต ส่วนใหญ่จำหน่ายผลผลิตโดยผ่านพ่อค้าคนกลาง

ตอนที่ 5 ต้นทุนการผลิต

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านต้นทุนการผลิต พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าแรงในการผลิตมากกว่า 14,000 บาท/ฤดูกาลผลิต ค่าวัสดุต่างๆ ที่ใช้ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 8,001-9,000 บาท/ฤดูกาลผลิต ต้นทุนการผลิตรวมต่อกิโลกรัมเฉลี่ย 11-15 บาท ผลผลิตต่อไร่ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 1,501-2,000 กิโลกรัม ร้อยละ 73 รองลงมาผลผลิตต่อไร่ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 1,000-1,500 กิโลกรัม ร้อยละ 12 ราคาที่เกษตรกรขายได้ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 21-25 บาทต่อกิโลกรัม ร้อยละ 36 รองลงมา คือ 16-20 บาทต่อกิโลกรัม ผลตอบแทนทั้งหมดส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 20,000-29,999 บาท และอัตราผลตอบแทนส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 1.00-1.99

คุณภาพของพริก

คุณภาพของพริกสดที่มีการส่งออกต่างประเทศ

ตลาดเอเชีย ได้แก่ มาเลเซีย และไต้หวัน นิยมพริกสดที่มีลักษณะสีแดงล้วน ขนาดความยาวฝักประมาณ 4-6 เซนติเมตร มีความสด ฝักไม่งอ ไม่มีตำหนิจากโรคแมลง พันธุ์ที่นิยมใช้ในตลาดส่งออก ได้แก่ พันธุ์หัวเรือ

ตลาดยุโรปและตะวันออกกลาง นิยมพริกที่มีลักษณะสีเขียวล้วน หรือแดงล้วน ความยาวฝักประมาณ 3-5 เซนติเมตร มีความสดเนื้อมาก ฝักไม่งอ ไม่มีตำหนิจากโรคแมลง พันธุ์นิยมในการส่งออก ได้แก่ พันธุ์จินดา

คุณภาพพริกแห้งที่ส่งออกต่างประเทศ

มีความยาวประมาณ 3 เซนติเมตร มีการเด็ดก้านออกเรียบร้อยแล้ว สีผิวสีส้ม ไม่มีรอยตำหนิจากโรคแมลง และมีความชื้นต่ำ

ปัญหาที่สำคัญที่เกษตรกรประสบต่อการดูแลรักษาพริก คือ ปัญหาเรื่องโรคพริกที่เกิดจากเชื้อราและเชื้อแบคทีเรีย เช่น โรคกุ้งแห้ง โรคยอดไหม้ โรคโคนเน่าและอาการใบพริกเหลือง ต้นพริกเหี่ยวแห้งยืนต้นตาย ทั้งนี้เนื่องจากมีฝนตก การปลูกพริกของเกษตรกรปลูกแบบสภาพพริกไร่ คือ หลังจากไถเตรียมดินแล้วก็ขุดหลุมปลูก ไม่ยกแปลง ระบายปลูกชิดกัน ไม่มีการแต่งกิ่งแขนงไต้งามแรก เมื่อพริกเจริญเติบโต กิ่ง ก้าน ใบพริก

ระหว่างต้น ซ้อนทับกันแน่นทำให้ลมพัดผ่านไม่สะดวก แสงแดดส่องไม่ถึงโคนต้น เกษตรกรไม่เก็บพริกที่เป็นโรคหรือแมลงออกจากสวนพริกแล้วนำไปเผาทำลาย ทำให้การแพร่กระจายของโรคและแมลงได้รวดเร็ว เป็นต้น พริกสดที่ส่งออกไปขายประเทศมาเลเซีย มีหลายประเภท ได้แก่ พริกชี้หนูสวน เช่น พริกแด่หอมหรือพริกชี้หนูหอม ที่มาจากจังหวัดเชียงใหม่ ตาก พริกชี้หนูผลใหญ่ เช่น พริกเขียวและพริกแดงพันธุ์ลูกผสม ที่มาจากจังหวัดศรีสะเกษ นครราชสีมา ชัยภูมิ และลพบุรี เป็นต้น พริกใหญ่หรือพริกชี้ฟ้าหรือพริกย่ำ พริกย่ำเขียว พริกย่ำแดง ที่มาจากจังหวัดแพร่ น่าน เชียงใหม่ ตาก สุโขทัย และหนองคาย เป็นต้น ปัญหาที่สำคัญในการส่งออกคือ คุณภาพของพริกนั้นไม่สามารถเก็บไว้ได้นาน โดยเฉพาะพริกชี้หนูผลใหญ่ พริกแดงที่ส่งไปขายตลาดประเทศมาเลเซียสุกพริกที่มาจากประเทศเวียดนามไม่ได้ เนื่องจากมีขนาดผลเล็กกว่า เก็บได้นานเป็นเดือน แต่พริกสดที่ไปจากประเทศไทยเก็บได้ไม่เกิน 10 วัน

9. สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันพริกชี้หนูภาคเหนือเพื่อรองรับการเปิดตลาดอาเซียน พบว่า เกษตรกรที่ปลูกพริกในแหล่งปลูกทั้ง 3 จังหวัด ส่วนใหญ่ของประเทศไทยจะมีทั้งเกษตรกรที่ปลูกเพื่อขายตลาดทั่วไป และเกษตรกรที่ปลูกโดยมีข้อผูกพันกับพ่อค้าคนกลางหรือผู้รวบรวมในท้องถิ่น โดยเกษตรกรที่ปลูกเพื่อขายตลาดทั่วไปมักมีการปลูกอย่างต่อเนื่องตลอดทุกๆปี และมีผู้รวบรวมหรือพ่อค้าคนกลางรับซื้อผลผลิตกันเป็นประจำ ส่วนเกษตรกรที่ปลูกโดยมีเงื่อนไขผูกพันกับพ่อค้าคนกลาง จะได้รับความช่วยเหลือจากพ่อค้าคนกลางในแง่ปัจจัยการผลิต ตลอดจนได้รับความมั่นใจในด้านการรับซื้อผลผลิตอีกด้วย การปลูกพริกของเกษตรกรไทยมักจะปลูกพริกในช่วงปลายฤดูฝนต้นหนาว เนื่องจากเกษตรกรจะใช้พื้นที่หลังการทำนาทำให้ผลผลิตพริกในฤดูกาลจะออกสู่ตลาดพร้อมกันในช่วงระหว่างเดือนมกราคม - พฤษภาคม ผลผลิตเกินความต้องการของตลาดและทำให้ราคาผลผลิตตกต่ำ พริกเป็นพืชที่ปลูกได้ดีตั้งแต่ระดับพื้นที่ราบจนถึงพื้นที่อยู่ในระดับความสูง 1,500 เมตรจากระดับน้ำทะเล พื้นที่ปลูกในประเทศไทยอยู่ในเขตร้อน และเขตกึ่งร้อนมีปริมาณฝนเฉลี่ย 600-1,500 มิลลิเมตรต่อปี สภาพดินปลูกควรมีค่าความเป็นกรด - ด่างของดินระหว่าง 6-6.8 ในดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ควรใส่ปุ๋ยคอกปรับปรุงดิน อัตรา 1-2 ตันต่อไร่ รองพื้นก่อนปลูก พริกชี้หนูจะเจริญเติบโตและให้ผลผลิตดีในพื้นที่ปลูกที่ร่มรำไร และต้องการสภาพอากาศชื้น พื้นที่ปลูกในจังหวัดเชียงใหม่ ตาก และเพชรบูรณ์ เกษตรกรผู้ผลิตพริกส่วนใหญ่แล้วมีอายุมาก โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 35-50 ปี โดยมีประสบการณ์การผลิตพริกเพื่อการค้ามานาน บางรายมีประสบการณ์การปลูกพริกมาแล้วไม่ต่ำกว่า 40-50 ปี การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา แรงงานที่ใช้ในการผลิตพริกเป็นแรงงานในครัวเรือน มีการจ้างแรงงานบ้างสำหรับงานที่ต้องการความรวดเร็วในการทำงาน เช่น การเก็บเกี่ยวผล เป็นต้น การปลูกพริกของเกษตรกรมี 2 แบบ คือ การปลูก

พริกไร่ และการปลูกแบบพริกสวน โดยการปลูกพริกไร่ นั้นเป็นการปลูกโดยอาศัยน้ำฝน มีการดูแลรักษาเอาใจใส่หน่อย ใช้ปุ๋ยและสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชในปริมาณที่จำกัด ทำให้ไม่อาจควบคุมปริมาณการผลิตและคุณภาพของผลผลิตให้สม่ำเสมอได้ ส่วนการปลูกพริกสวนนั้น เป็นการปลูกอยู่ในเขตชลประทานหรือพื้นที่อยู่ติดแหล่งน้ำ มีการให้น้ำได้อย่างเหมาะสม เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมี สารควบคุมศัตรูพืชในปริมาณค่อนข้างสูง มีการดูแลรักษาดีกว่า ทำให้ได้ผลผลิตและคุณภาพได้ค่อนข้างดี แต่เนื่องจากรูปแบบการผลิตพริกส่วนใหญ่เป็นแบบการปลูกในแบบพริกไร่ เกษตรกรจะเก็บเมล็ดพันธุ์พริกไว้ใช้เอง และอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก โดยจะเริ่มเพาะกล้าช่วงเดือนมีนาคมถึงเมษายน และจะย้ายปลูกตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงกรกฎาคม ขึ้นอยู่กับสภาพอากาศในปีนั้นๆ ในการผลิตพริกนั้น ในอดีตส่วนใหญ่แล้วผลผลิตที่ได้จะจำหน่ายในรูปผลสดหรือผลแห้งเกือบทั้งหมด

ตลาดพริกสดและพริกแห้งที่ใหญ่ที่สุดคือ ตลาดสี่มุมเมืองรังสิต ตลาดไท และปากคลองตลาด โดยเป็นแหล่งใหญ่ที่รวบรวมพริกจากทุกภาคของประเทศและกระจายต่อไปทั่วทุกจังหวัด ตลอดจนส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศด้วย ผลผลิตในภาคเหนือจะออกสู่ตลาดในช่วงเดือนสิงหาคม-ตุลาคม สำหรับพริกแห้งผลผลิตจะกระจายออกสู่ตลาดตลอดทั้งปีเพราะสามารถเก็บรักษาได้ ราคาพริกแห้งจะมีเสถียรภาพมากกว่า จากการศึกษาพบว่าปัญหาสำคัญของการผลิตพริก คือเรื่องของโรคและแมลง เมื่อเกิดการระบาดของโรคหรือแมลงขึ้นก็จะทำให้เกิดความเสียหายในการผลิตเป็นอย่างมาก สาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการระบาดของโรคและแมลงคือระบบการปลูกยังไม่ได้มาตรฐาน เป็นการปลูกที่พึ่งพาธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ไม่สามารถควบคุมปัจจัยต่างๆ ที่จะส่งผลต่อการผลิตได้ อีกทั้งเกษตรกรผู้ผลิตยังมีอายุมาก อาศัยประสบการณ์การผลิตพริกที่ทำกันมาแต่ดั้งเดิม จึงทำให้ระบบการปลูกไม่แตกต่างจากอดีตมากนัก เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจึงควรให้ความรู้ในเรื่องระบบการผลิตที่ได้มาตรฐาน โดยอาจจัดทำในลักษณะของการรวมกลุ่มผลิต และมีผู้เชี่ยวชาญมาตรฐานสินค้าให้คำแนะนำและรับรองมาตรฐาน ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ เรื่องเมล็ดพันธุ์ เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่เก็บเมล็ดไว้ใช้เอง แต่ขาดความรู้เรื่องการคัดพันธุ์ จึงทำให้พันธุ์เสื่อมคุณภาพลงไปเรื่อยๆ ถึงแม้ว่าจะมีบริษัทเอกชนผลิตเมล็ดพันธุ์พริกเพื่อจำหน่ายให้กับเกษตรกรแล้วก็ตามแต่เมล็ดพันธุ์พริกที่เป็นที่ต้องการของเกษตรกรจำนวนมาก คือ พริกพันธุ์ยอดสนยังไม่มีการผลิต จึงควรต้องพัฒนาเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ดังกล่าวเพื่อสนองความต้องการของเกษตรกร ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการผลิตพริก คือ เรื่องราคาและมาตรฐานของสินค้า เนื่องจากราคาพริกสดมีความแปรปรวนสูง ดังนั้นควรมีการวางแผนการผลิตในแต่ละพื้นที่ให้ผลผลิตพริกมีการกระจายมากขึ้น โดยเฉพาะพริกฤดูแล้ง ซึ่งสามารถควบคุมช่วงเวลาของการปลูกพริกได้ และควรมีการกำหนดมาตรฐานพริกแห้ง เพื่อเป็นการสนับสนุนให้เกษตรกรผลิตพริกแห้งคุณภาพดี และมีมาตรฐานที่ชัดเจน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับตลาดต่างประเทศให้มากขึ้น อีกทั้งรัฐบาลควรตระหนักถึงผลกระทบ

จากการเปิดเขตการค้าเสรี (FTA) เพราะปัจจุบันมีการนำเข้าพริกจากต่างประเทศทำให้ผู้บริโภคได้รับผลดี คือ ซื้อสินค้าราคาถูกแต่คุณภาพหรือมาตรฐานสินค้าไม่มีการยืนยันหรือตรวจสอบ แต่เกษตรกรผู้ปลูกพริกได้รับผลกระทบเพราะขายพริกราคาตกต่ำและคงที่ อีกทั้งยังทำให้การจ้างงานลดลง เพราะกระบวนการผลิตพริก ต้องมีการจ้างงานในหลายกิจกรรม เช่น การเก็บพริก การเด็ดขั้วพริก การคัดพริก การบรรจุถุง เป็นต้น ดังเช่น ในปี 2549 มีการนำเข้าพริกจากต่างประเทศ 32,973 ตัน จะทำให้สูญเสียรายได้จากการเก็บพริกของแรงงาน ในชนบทถึง 480 ล้านบาท ทั้งนี้ยังไม่รวมรายได้ที่จะสูญเสียไปจากแรงงานในการคัดคุณภาพ การเด็ดขั้วพริก สำหรับปัญหาราคาพริกที่เกษตรกรขายได้มีราคาตกต่ำนั้น เกิดจากสาเหตุหลัก 2 ประการคือ 1) พื้นที่ปลูกพริก เพิ่มจำนวนมากขึ้น และ 2) พริกจากแหล่งที่ผลิตพริกสดพันธุ์ลูกผสมเพื่อการค้าที่สำคัญของประเทศที่ผลิต ออกในช่วงเดียวกัน ราคาพริกเขียวและพริกแดงของประเทศไทยจึงมีราคาตกต่ำ ซึ่งเป็นปัญหาที่เคยเกิดซ้ำ มาแล้วหลายครั้ง ปัญหาราคาพริกตกต่ำเป็นตัวอย่างที่ให้เห็นถึงการขาดการประสานข้อมูลระดับพื้นที่ ที่จะนำ ข้อมูลมาประกอบการวางแผนการผลิตเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาพริกล้น ตลาด ราคาพริกสดที่เกษตรกรขายจะได้ไม่ตกต่ำ ตลอดทั้งสามารถแข่งขันได้ในตลาดต่างประเทศ และ เกษตรกรควรรู้จักการเรียนรู้ที่จะปรับวิธีคิดจาก การทำการเกษตรในปัจจุบันให้เป็นการทำธุรกิจการเกษตร

10. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ทราบข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและผลกระทบของการผลิตและการแปรรูปพืชผักเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูก

2. ใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ TCM ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการวางแผนงานวิจัย งานพัฒนา และงานทดสอบ ได้ตรงตามความต้องการที่แท้จริง

หน่วยงานที่นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ประกอบด้วย

- กรมวิชาการเกษตร
- เกษตรกร/องค์กรเกษตรกร
- กรมส่งเสริมการเกษตร
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด
- สถาบันการศึกษา
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูป

11.คำขอบคุณ

การวิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันของพริกชี้หนู ในครั้งนี้จะไม่สามารถได้ข้อมูลครบถ้วน และการวิจัยเป็นผลสำเร็จได้ หากไม่ได้รับความร่วมมือจากเกษตรกรผู้ปลูกพริก เจ้าหน้าที่กรมวิชาการเกษตรในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ตาก และเพชรบูรณ์ รวมทั้งทีมงานที่เข้าทำการสำรวจข้อมูลที่มีความวิริยะอุตสาหะ ปฏิบัติงานสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ในนามของคณะผู้วิจัย ขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่กรมวิชาการเกษตร เกษตรกร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำชุมชนทุกท่านที่ให้สนับสนุนข้อมูลต่างๆ รวมถึงการให้ความอนุเคราะห์ในการใช้อาคารสถานที่ ศาลาประชาคมหมู่บ้านในการประชุมปรึกษาหารือ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสรุปผลการดำเนินงาน

12. เอกสารอ้างอิง

กองแผนงานและวิชาการ. 2555ก. สรุปการประชุมผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

กลุ่มแผนงานและวิเคราะห์งบประมาณ กองแผนงานและวิชาการ กรมวิชาการเกษตร. 30 ก.ค. 2555. (โรเนียว) 8 หน้า.

กองแผนงานและวิชาการ. 2555ข. การวิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันของสินค้าเกษตรเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ, กองแผนงานและวิชาการ กรมวิชาการเกษตร. (โรเนียว) 63 หน้า.

กรมวิชาการเกษตร. 2546a. แผนงานวิจัยกรอบโครงการวิจัย กรมวิชาการเกษตร ปีงบประมาณ 2547-2549. กรมวิชาการเกษตร กรุงเทพฯ. 74 หน้า.

กรมวิชาการเกษตร. 2546b. สรุปผลงานวิจัย ปี 2545 ตามยุทธศาสตร์แผนงานวิจัย ปี 2546 ของกรมวิชาการเกษตร. กรมวิชาการเกษตร กรุงเทพฯ. 186 หน้า.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2556. รายงานข้อมูลสถานะการผลิตพืช (รต.01) แบบรายปี 2556/2557

จามจุรี ชนบดี และคณะ. 2549. รายงานฉบับ สมบูรณ์ โครงการ “การศึกษาสถานภาพการผลิต และความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อ ผลผลิต คุณภาพ และปริมาณสาร capsaicin ในพริกพันธุ์การค้าในเขตจังหวัดนครสวรรค์ สุโขทัย และตาก”. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, กรุงเทพฯ.

ชุมศรี พุ่มเล็ก. 2538. องค์ประกอบของข้อมูลและการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต. ในเอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยเกษตรในเชิงเศรษฐศาสตร์ระหว่างวันที่ 6- 14 มีนาคม 2543. กรมวิชาการเกษตร กรุงเทพฯ. หน้า 41-70.

นิรนาม. 2544. แผนยุทธศาสตร์สินค้าเกษตร เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ ยุทธศาสตร์พัฒนาการ เกษตร วันที่ 27 ธันวาคม 2544. ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 47 หน้า

นิรนาม. 2550. ระบบฐานข้อมูลแผนที่ข้อมูลคลัสเตอร์ (Cluster Mapping Database). <http://em.nesdb.go.th>

วีระ ภาควัฒน และคณะ. 2557. พริก : ปลูกอย่างไรในภาวะโลกกำลังร้อน. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. กรุงเทพฯ. 32 หน้า

วีระ ภาควัฒน และคณะ. 2549. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการ “การศึกษาสถานภาพการตลาด การแปรรูป และตลาดผลิตภัณฑ์พริกในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี นครราชสีมา ขอนแก่น เลย ชัยภูมิ กรุงเทพฯ และปริมณฑล”. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, กรุงเทพฯ.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2546. ยุทธศาสตร์เกษตร (ฉบับปรับปรุงตามผลการประชุมระหว่างฯพณฯ นายกรัฐมนตรีและคณะกับรัฐมนตรีและผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2546. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรุงเทพฯ. 30 หน้า

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. 2545. ข้อมูลด้านการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรที่สำคัญ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2552. การเปิดตลาดสินค้าเกษตรภายใต้ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน, วาระที่ 3.4 เอกสารประกอบการประชุมกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (โรเนียว) 41 หน้า

ธัญญา วสุศรี. 2550. อุตสาหกรรมสับปะรดกับการจัดการโซ่อุปทานและแนวโน้มครองความเป็นหนึ่งในตลาดโลก. วารสารเคหการเกษตร. 31 (10) : 142-148 น.

พิมพ์ทอง สังสุทธิพงศ์ และวรวิทย์ กิตติวงศ์. 2552. ความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย (Reliability) รายงานประกอบวิชาการวิจัยขั้นสูงเพื่อพัฒนาการศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 43 หน้า.

ภาคผนวก

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ ตาก และเพชรบูรณ์

ข้อมูลพื้นฐาน	รายการ	จังหวัด			รวม (N=322)	ร้อยละ
		เชียงใหม่ (n=150)	ตาก (n=37)	เพชรบูรณ์ n=135)		
เพศ	ชาย	108	25	77	210	65.21
	หญิง	42	12	58	112	34.78
อายุ	15-25	8	3	4	15	4.66
	26-36	21	8	28	57	17.70
	37-47	52	9	33	94	29.20
	48-58	42	12	44	98	30.43
	59-69	27	5	26	58	18.01
	>69 ปี	0	0	0	0	0
การศึกษาสูงสุด	ประถมศึกษา	72	16	79	167	51.86
	มัธยมศึกษา	54	13	41	108	33.54
	ต่ำกว่า ปริญญาตรี	18	8	13	39	12.11
	ปริญญาตรี	6	0	2	8	2.48
	ปริญญาโท	0	0	0	0	0
	อื่นๆ (ระบุ)	0	0	0	0	0
สถานภาพ	เจ้าของสวน	134	35	129	298	92.54
	ผู้จัดการ/ดูแล สวน	16	2	6	24	7.45
จำนวนสมาชิก ใน ครอบครัว (คน)	<3	20	9	34	63	19.57
	3-4	96	18	78	192	59.62

	5-6	26	6	23	55	17.08
	7-8	8	4	0	12	3.72
	9-10	0	0	0	0	0
	>10	0	0	0	0	0

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ ตาก และเพชรบูรณ์ (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	รายการ	จังหวัด			รวม (N=322)	ร้อยละ
		เชียงใหม่ (n=150)	ตาก (n=37)	เพชรบูรณ์ (n=135)		
จำนวนแรงงาน เกษตร (คน)	1	10	5	15		
	2	54	22	38	114	35.40
	3	36	7	41	84	26.08
	4	22	3	30	55	17.08
	5	28	0	26	54	16.77
	>5	0	0	0	0	0
ประสบการณ์ใน อาชีพ (ปี)	>1	24	4	10	38	11.80
	>3	38	13	31	82	25.47
	>4	39	8	24	71	22.05
	>5	11	7	36	54	16.77
	>10	21	5	26	52	1.55
	>15	7	0	8	15	4.66
	>20	5	0	0	5	1.55
เป็นสมาชิกกลุ่ม เกษตรกร	ไม่เป็น	78	13	54	145	45.04
	เป็น คือ	72	24	81	177	54.96

เป็นสมาชิก GAP	ไม่เป็น	68	9	20	97	30.12
	เป็น	82	28	115	22	69.87

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลด้านอุปทานของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ ตาก และเพชรบูรณ์

ข้อมูลพื้นฐาน	รายการ	จังหวัด			รวม (N=322)	ร้อยละ
		เชียงใหม่ (n=150)	ตาก (n=37)	เพชรบูรณ์ (n=135)		
จำนวนชนิดผักที่ปลูก (ชนิด)	1	124	30	98	252	78.26
	2	26	7	30	63	19.57
	3	0	0	7	7	2.17
	4	0	0	0	0	0
	5	0	0	0	0	0
	6	0	0	0	0	0
ลักษณะดิน	ดิน/ร่วนปนทราย	127	28	93	248	77.01
	ทราย	0	0	0	0	0
	ดินเหนียว	11	3	25	39	12.11
	ดินลูกรัง	12	6	17	35	10.86
	อื่นๆ (ระบุ)	0	0	0	0	0
ลักษณะพื้นที่	ที่ราบ (ความลาดชัน 0-2%)	105	24	2	131	40.68
	ที่ราบเชิงเขา	23	8	76	107	33.22
	ที่ดอน	22	5	57	84	26.08
	ที่ลาดชัน	0	0	0	0	0
แหล่งน้ำ	น้ำจากคลองชลประทาน	44	17	21	82	25.46

	บ่อเก็บน้ำ/น้ำบาดาล	42	0	35	77	23.91
	น้ำประปา/น้ำสาธารณะ	5	0	5	10	3.10
	น้ำฝน	24	12	31	67	20.80
	น้ำตามธรรมชาติ	40	8	43	91	28.26
	อื่นๆ (ระบุ)	0	0	0	0	0

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลด้านอุปทานของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ ตาก เพชรบูรณ์ (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	รายการ	จังหวัด			รวม (N=322)	ร้อยละ
		เชียงใหม่ (n=150)	ตาก (n=37)	เพชรบูรณ์ (n=135)		
สภาพแวดล้อมโดยรอบของสวน	ติดชุมชน	48	4	41		
	ติดสวนรายอื่น	51	23	62	136	42.23
	ติดถนนหลัก	34	0	32	66	5.27
	ติดที่รกร้าง	17	10	0	17	20.49
	อื่นๆ (ระบุ)	0	0	0	0	0
ผลผลิตต่อไร่ (กก./ไร่)	<50	0	0	0	0	0
	50-100	0	0	0	0	0
	200	0	0	0	0	0
	200-300	0	0	0	0	0
	300-400	0	8	0	0	0
	>400	150	37	135	322	100
พื้นที่ผลิต (ไร่)	1	0	3	15	18	5.59

	1-2	0	3	36	39	12.11
	2-3	36	4	45	85	26.39
	3-4	30	21	28	79	24.53
	4-5	68	4	8	80	24.84
	>5	16	2	3	21	6.52
ราคาที่เกษตรกร ได้รับ (กก./บาท)	<15	0	0	0	0	0
	15-20	35	20	47	102	31.68
	21-25	115	17	88	220	68.32

ตารางที่ 5 แสดงข้อมูลด้านอุปสงค์ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ ตาก เพชรบูรณ์

ข้อมูลพื้นฐาน	รายการ	จังหวัด			รวม (N=322)	ร้อยละ
		เชียงใหม่ (n=150)	ตาก (n=37)	เพชรบูรณ์ (n=135)		
แหล่งที่มาของ พันธุ์	หน่วยงาน ราชการ	0	0	0	0	0
	เอกชน	115	23	103	241	74.84
	จากเพื่อน เกษตรกร	0	0	0	0	0
	อื่น ๆ (เก็บ พันธุ์ใช้เอง)	35	14	32	81	25.15
ระยะเวลาให้ผล ผลิตหลังปลูก (ปี)	น้อยกว่า 0.5	150	37	135	322	100
	1-2	0	0	0	0	0
	3	0	0	0	0	0
	4	0	0	0	0	0

	5	0	0	0	0	0
	อื่นๆ(ระบุ)	0	0	0	0	0
ได้รับเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้จาก	กรมวิชาการเกษตร	0	0	0	0	0
	กรมส่งเสริมการเกษตร	0	0	0	0	0
	กรมพัฒนาที่ดิน	0	0	0	0	0
	จากเพื่อนเกษตรกร	132	37	98	267	82.91
	จากสื่อ ทีวีวิทยุ	18	0	37	55	17.08
	อื่นๆ (ระบุ)	0	0	0	0	0

ตารางที่ 6 แสดงข้อมูลด้านอุปสงค์ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ ตาก เพชรบูรณ์ (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	รายการ	จังหวัด			รวม (N=322)	ร้อยละ
		เชียงใหม่ (n=150)	ตาก (n=37)	เพชรบูรณ์ (n=135)		
ระยะเวลาการใส่ปุ๋ย (ครั้ง/ฤดูกาล)	1	0	0			
	2	34	4	26	64	19.87
	3	42	7	38	87	27.01
	>4	74	26	71	171	53.10
การจำหน่ายผลผลิต	ทุกเดือน	150	37	135	322	100
	ทุกสามเดือน	0	0	0	0	0

	ทุกหกเดือน	0	0	0	0	0
	ทุกสิบสองเดือน	0	0	0	0	0
	อื่นๆ (ระบุ)	0	0	0	0	0
ปริมาณผลผลิต แต่ละครั้ง (กก./ครั้ง)	100-300	41	8	35	84	26.08
	300-500	68	23	66	157	48.75
	500-800	41	6	34	81	25.15
	800-1,000	0	0	0	0	0
	1,000-1,200	0	0	0	0	0
	>1,200	0	0	0	0	0
ส่งขายให้	พ่อค้าตลาดสด	43	15	67	125	38.81
	ผู้ประกอบการค้าส่ง	107	22	68	197	61.18
	ผู้รวบรวมส่งออก	0	0	0	0	0
	ผู้ส่งออกโดยตรง	0	0	0	0	0
	อื่นๆ(ระบุ)	0	0	0	0	0

ตารางที่ 7 แสดงข้อมูลด้านอุปสงค์ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ ตาก เพชรบูรณ์ (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	รายการ	จังหวัด			รวม (N=322)	ร้อยละ
		เชียงใหม่ (n=150)	ตาก (n=37)	เพชรบูรณ์ (n=135)		
ช่วงระยะเวลาใน การทยอยเก็บ เกี่ยว (เดือน)	1-3	73	26	78	177	0
	4-6	77	11	57	145	45.03
	7-9	0	0	0	0	54.97
	10-12	0	0	0	0	0

	อื่นๆ (ระบุ)	0	0	0	0	0
การทำ ความ สะอาดก่อนตาก	ไม่เคย	150	37	135	322	100
	ล้างน้ำ	0	0	0	0	0
	ลมเป่า	0	0	0	0	0
	อื่นๆ (ระบุ)	0	0	0	0	0
ภาชนะบรรจุ	ถุงตาข่าย	38	5	37	80	24.84
	ถุงพลาสติกใส	104	28	98	230	71.43
	กระสอบ พลาสติก	0	0	0	0	0
	กระสอบป่าน	8	4	0	12	3.73
	อื่นๆระบุ	0	0	0	0	0
การคัดคุณภาพ	ไม่คัด	109	29	79	217	67.40
	คัด ตามขนาด	0	0	0	0	0
	คัด ตามน้ำหนัก	0	0	0	0	0
	คัด ตามชิ้นส่วน ของพืช	0	0	0	0	0
	อื่นๆ (ระบุ) คัด ตาม สี พ รื ก (เขียว, แดง)	41	8	56	105	32.60

ตารางที่ 8 แสดงข้อมูลด้านอุปสงค์ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ ตาก เพชรบูรณ์ (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	รายการ	จังหวัด			รวม (N=322)	ร้อยละ
		เชียงใหม่ (n=150)	ตาก (n=37)	เพชรบูรณ์ (n=135)		
การถนอมคุณภาพ	หั่น ตากแห้ง	63	11	37	111	34.48
	อบแห้ง	0	0	0	0	0

	ฟุ้งลมให้แห้ง	0	0	0	0	0
	อื่นๆ (ไม่ถนอม)	87	26	98	211	65.52
วิธีการตาก	บนพื้น	0	0	0	0	0
	บนสังกะสี	63	11	37	111	34.48
	ในกระดัง	0				
	บนลานยกสูง	0	0	0	0	0
	ในถุงไนลอน	0	0	0	0	0
	อื่นๆ (ไม่ตาก)	87	26	98	211	65.52
การเก็บรักษาผลผลิต	ในห้อง	0	0	0	0	0
	นอกห้อง	0	0	0	0	0
	ในโรงเก็บ	63	26	37	111	34.48
	นอกอาคาร	0	0	0	0	0
	ในที่ควบคุมอุณหภูมิ	0	0	0	0	0
	อื่นๆ (จำหน่ายทันที)	87	26	98	211	65.52
ภาชนะที่ใช้ในการเก็บรักษาผลผลิต	ถุงกระดาษ	0	0	0	0	0
	ถุงพลาสติก	87	26	98	211	65.52
	กระสอบพลาสติก	0	0	0	0	0
	กระสอบปาน	63	26	37	111	34.48
	ถุงผ้า	0	0	0	0	0
	ถัง 200 ลิตร	0	0	0	0	0

ตารางที่ 9 แสดงข้อมูลด้านอุปสงค์ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ ตาก เพชรบูรณ์ (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	รายการ	จังหวัด			รวม (N=322)	ร้อยละ
		เชียงใหม่ (n=150)	ตาก (n=37)	เพชรบูรณ์ (n=135)		
สถานที่เก็บ ผลผลิต	เป็นของตนเอง	150	37	135	322	100
	ของส่วนกลาง	0	0	0	0	0
	เช่าเป็นครั้ง คราว	0	0	0	0	0
	อื่นๆ (ระบุ)	0	0	0	0	0
โรคพืช	ไม่มีปัญหา	0	0	0	0	0
	มีปัญหา	150	37	135	322	100
แมลง	ไม่มีปัญหา	0	0	0	0	0
	มีปัญหา	150	37	135	322	100
วัชพืช	ไม่มีปัญหา	150	37	135	322	100
	มีปัญหา	0	0	0	0	0

ตารางที่ 10 แสดงข้อมูลด้านการตลาดของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ ตาก เพชรบูรณ์

ข้อมูลพื้นฐาน	รายการ	จังหวัด			รวม (N=322)	ร้อยละ
		เชียงใหม่ (n=150)	ตาก (n=37)	เพชรบูรณ์ (n=135)		
ราคา ที่ เกษตรกรขาย ได้ (บาท/กก.)	<15	22	8	28	58	18.01
	15-20	47	10	39	96	29.81
	21-25	58	15	42	115	35.71
	26-30	0	00	0	0	0
	31-35	0	0	0	0	0
	>35	23	4	26	53	16.46
ตลาดภายใน พื้นที่	ตลาดสด	57	13	26	96	29.81
	ห้างสรรพสินค้า/ ร้านค้าโชห่วย	0	0	0	0	0
	พ่อค้าคนกลาง	8	2	34	44	13.67
	สหกรณ์	0	0	0	0	0
	อื่นๆ (ระบุ) ตลาดค้าส่ง	85	22	75	182	56.52
ช่วงที่ผลผลิต ออกมากที่สุด	ม.ค.-ก.พ.	47	8	23	78	24.22
	มี.ค.-เม.ย.	81	20	76	177	54.97
	พ.ค.-มิ.ย.	12	4	17	33	10.25
	ก.ค.-ส.ค.	0	0	0	0	0
	ก.ย.-ต.ค.	0	0	0	0	0
	พ.ย.-ธ.ค.	10	5	19	34	10.56

ตารางที่ 11 แสดงข้อมูลด้านการตลาดของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ ตาก เพชรบูรณ์ (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	รายการ	จังหวัด			รวม (N=322)	ร้อยละ
		เชียงใหม่ (n=150)	ตาก (n=37)	เพชรบูรณ์ (n=135)		
ช่วงที่ตลาด ต้องการมาก ที่สุด	ม.ค.-ก.พ.	150	37	135	322	100
	มี.ค.-เม.ย.	0	0	0	0	0
	พ.ค.-มิ.ย.	0	0	0	0	0
	ก.ค.-ส.ค.	0	0	0	0	0
	ก.ย.-ต.ค.	0	0	0	0	0
	พ.ย.-ธ.ค.	0	0	0	0	0
ราคาผลผลิต กำหนดแบบ	ซื้อ -ขาย ล่วงหน้า	0	0	0	0	0
	เหมาสวน	0	0	0	0	0
	ประมาณการ ล่วงหน้า	150	37	135	322	100
	อื่นๆ (ระบุ)	0	0	0	0	0
การกำหนด ราคา	เกษตรกรเป็น ผู้กำหนด	0	0	0	0	0
	ตลาดกลาง เป็นผู้กำหนด	150	37	135	322	100
	อื่นๆ(ระบุ)	0	0	0	0	0
ช่องทาง การตลาด	ขายผู้บริโภคร โดยตรง	15	4	11	30	9.31
	ผ่านพ่อค้าคน กลาง	90	15	79	184	57.1
	ขายผ่าน	54	18	45	177	36.33

	ตัว แทน จำหน่าย					
	ช ำ ย ผู้ประกอบการ	0	0	0	0	0

ตารางที่ 12 แสดงข้อมูลต้นทุนการผลิตของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ ตาก เพชรบูรณ์

ข้อมูล พื้นฐาน	รายการ	จังหวัด			รวม (N=322)	ร้อยละ
		เชียงใหม่ (n=150)	ตาก (n=37)	เพชรบูรณ์ (n=135)		
ค่าแรงงาน (บาท)	<10,000	0	0	0	0	0
	10,000- 40,000	0	0	0	0	0
	>14,000	150	37	135	322	100
ค่าวัสดุ ต่างๆ(บาท)	0 - 5,000	0	0	0	0	0
	5,001-6,000	0	0	0	0	0
	6,001-7,000	0	0	0	0	0
	7,001-8,000	0	0	0	0	0
	8,0001-9,000	150	37	135	322	100
ค่าเช่าที่ดิน (บาท)	<500	0	0	0	0	0
	500-1,000	150	37	135	322	100
	>1,000	0	0	0	0	0
ต้นทุนรวม ต่อไร่ (บาท)	<16,000	35	8	23	66	20.49

	16001-18000	93	24	66	183	56.83
	18001-20000	22	5	46	73	22.67
	20001-22000	0	0	0	0	0
	>22000	0	0	0	0	0
ต้นทุนรวม ต่อกิโลกรัม	<5	0	0	0		
	5-10	0	0	0	0	0
	11-15	150	37	135	322	100
	>15	0	0	0	0	0

ตารางที่ 13 แสดงข้อมูลต้นทุนการผลิตของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ ตาก เพชรบูรณ์ (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	รายการ	จังหวัด			รวม (N=322)	ร้อยละ
		เชียงใหม่ (n=150)	ตาก (n=37)	เพชรบูรณ์ (n=135)		
ผลผลิตต่อไร่	1000-1500	20	11	8	39	12.11
	1501-2000	116	18	102	236	73.29
	2001-2500	14	8	25	47	14.6
	2501-3000	0	0	0	0	0
	3001-3500	0	0	0	0	0
	3001-3500	0	0	0	0	0
	>3500	0	0	0	0	0
ราคาที่เกษตรกรขาย ได้ (บาท/กก.)	10-15	22	8	28	58	18.01
	16-20	47	10	39	96	29.81
	21-25	58	15	42	115	35.71
	26-30	0	00	0	0	0
	31-35	0	0	0	0	0

	>35	23	4	26	53	16.46
ผลตอบแทนทั้งหมด	-10,000-0	0	0	0	0	0
	0-9,999	0	0	0	0	0
	10000-19,999	80	11	60	151	46.89
	20,000-29,999	70	26	75	171	53.10
	30,000-39,999	0	0	0	0	0
	>39,999	0	0	0	0	0
อัตราผลตอบแทน	<0	0	0	0	0	0
	0.00-0.99	0	0	0	0	0
	1.00-1.99	150	37	135	322	100
	2.00-2.99	0	0	0	0	0

ตารางที่ 14 ประเทศผู้ผลิตพริกที่สำคัญของโลก ปี 2554 องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO), 2556. (ที่มา: วีระ และคณะ. 2557)

ลำดับ	พริกแห้ง		ลำดับ	พริกสด	
	ประเทศ	ผลผลิต (เมตริกตัน)		ประเทศ	ผลผลิต (เมตริกตัน)
1	อินเดีย	1,445,947	1	จีน	15,520,000
2	จีน	282,342	2	เม็กซิโก	2,131,740
3	ปากีสถาน	202,934	3	ตุรกี	1,975,269
4	บังกลาเทศ	176,134	4	อินโดนีเซีย	1,483,079
5	เปรู	139,322	5	สหรัฐอเมริกา	991,370
6	ไทย	139,322	6	สเปน	921,089

7	เอธิโอเปีย	124,321	7	อียิปต์	670,434
8	เวียดนาม	96,000	8	ไนจีเรีย	449,594
9	กาน่า	90,000	9	เนเธอร์แลนด์	384,276
10	อียิปต์	88,000	64	ไทย	17,632
รวมทั้งโลก		3,457,533	รวมทั้งโลก		29,601,175.18

ตารางที่ 15 แสดงตลาดส่งออกพริก 7 อันดับแรกของไทย ระหว่างปี 2556 -2557 แยกรายประเทศ
(ที่มา: กระทรวงพาณิชย์, 2558)

ประเทศ	มูลค่า : ล้านบาท			
	ปี 2554	2555	2556	2557
1.มาเลเซีย	56.01	61.28	63.19	94.71
2.พม่า	10.31	22.98	15.67	23.04
3.ญี่ปุ่น	7.09	41.02	17.64	19.55
4.เนเธอร์แลนด์	49.25	33.49	7.44	13.75
5.ฮ่องกง	1.35	4.16	4.67	6.24
6.ซาอุดีอาระเบีย	0.47	1.87	3.77	4.94
7.สหรัฐอเมริกา	0.29	2.57	4.17	4.54
รวม 7 รายการ	124.8	167.4	116.5	166.8
รวมอื่นๆ	47.9	38.1	18.1	23.8
รวมทุกประเทศ	172.62	205.47	134.66	190.55
อัตราการขยายตัวรวมทุกประเทศ (ร้อยละ)	85.24	19.02	-34.46	41.51

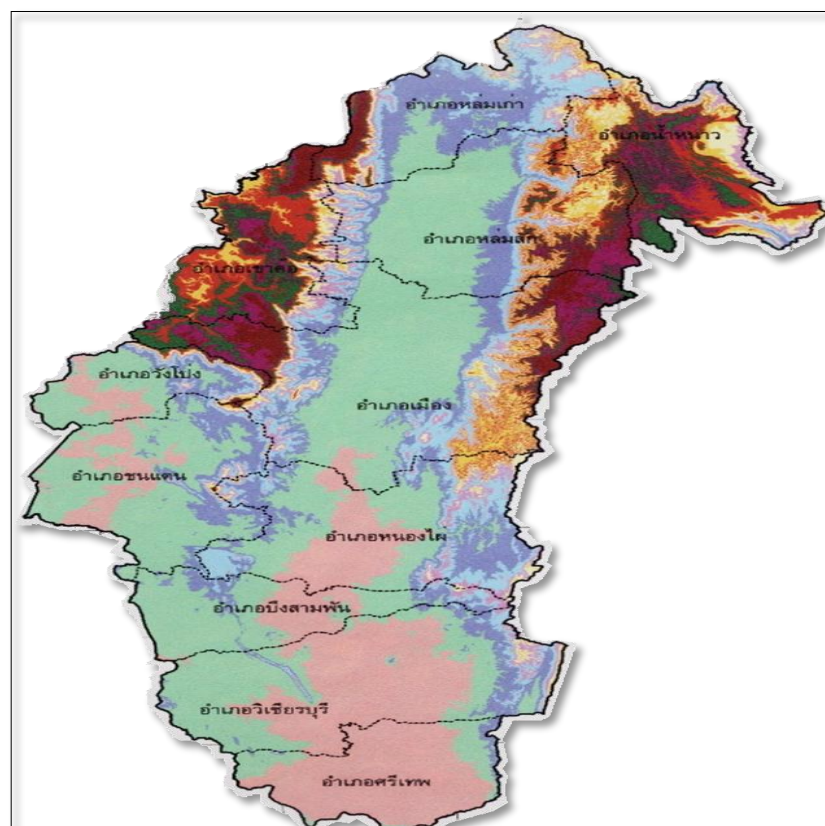
ผนวกภาพ

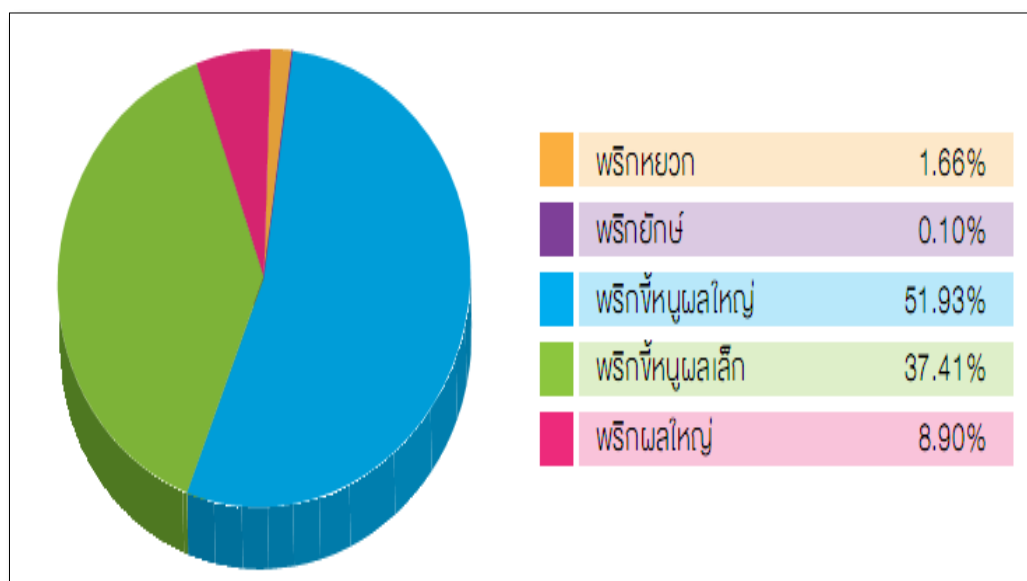
ภาพที่ 1 แผนที่จังหวัดเชียงใหม่

ภาพที่ 2 แผนที่จังหวัดตาก

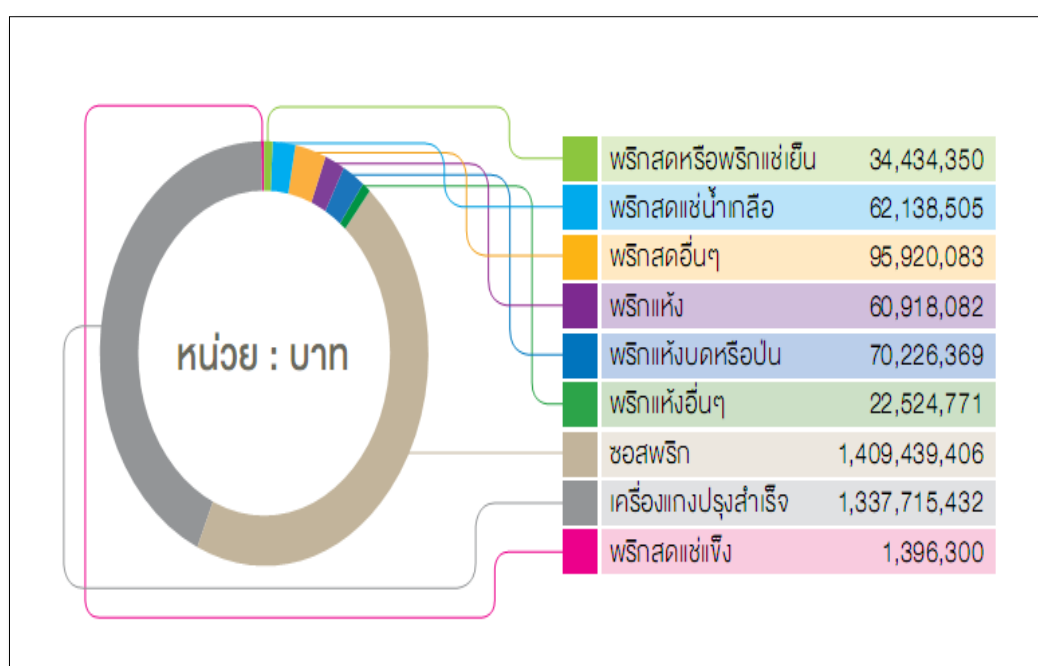

ภาพที่ 3 แผนที่จังหวัดเพชรบูรณ์

ภาพที่ 4 ร้อยละของพื้นที่ปลูกพริกจำแนกตามประเภทพริก ปี 2556

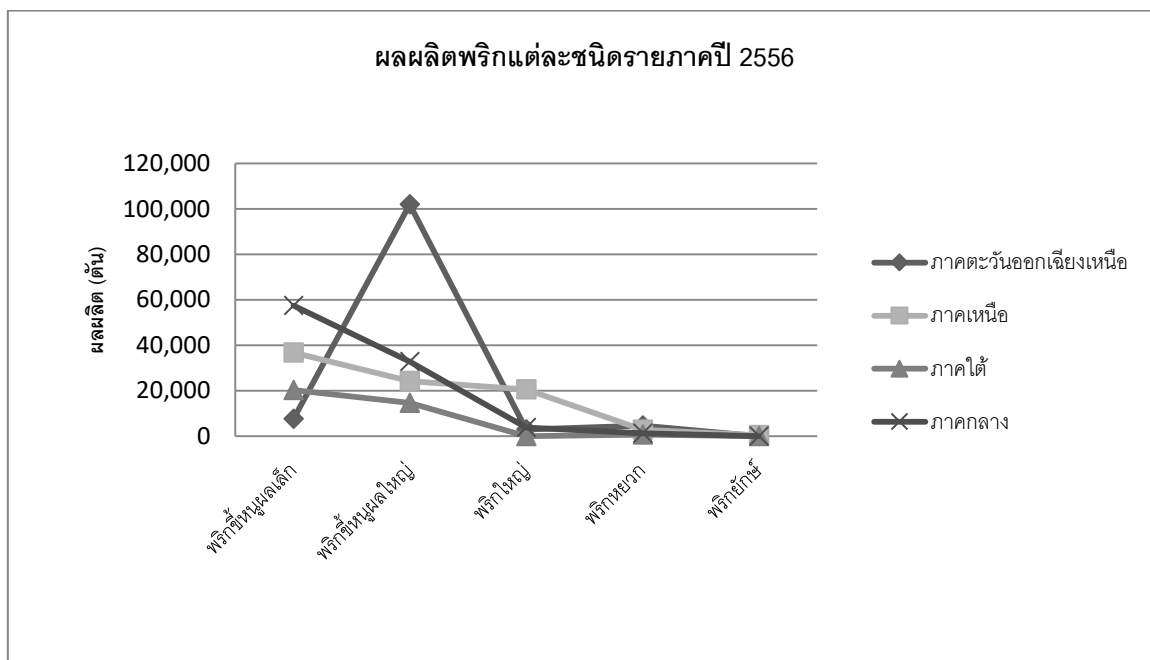
(ที่มา : วีระ และคณะ. 2557)

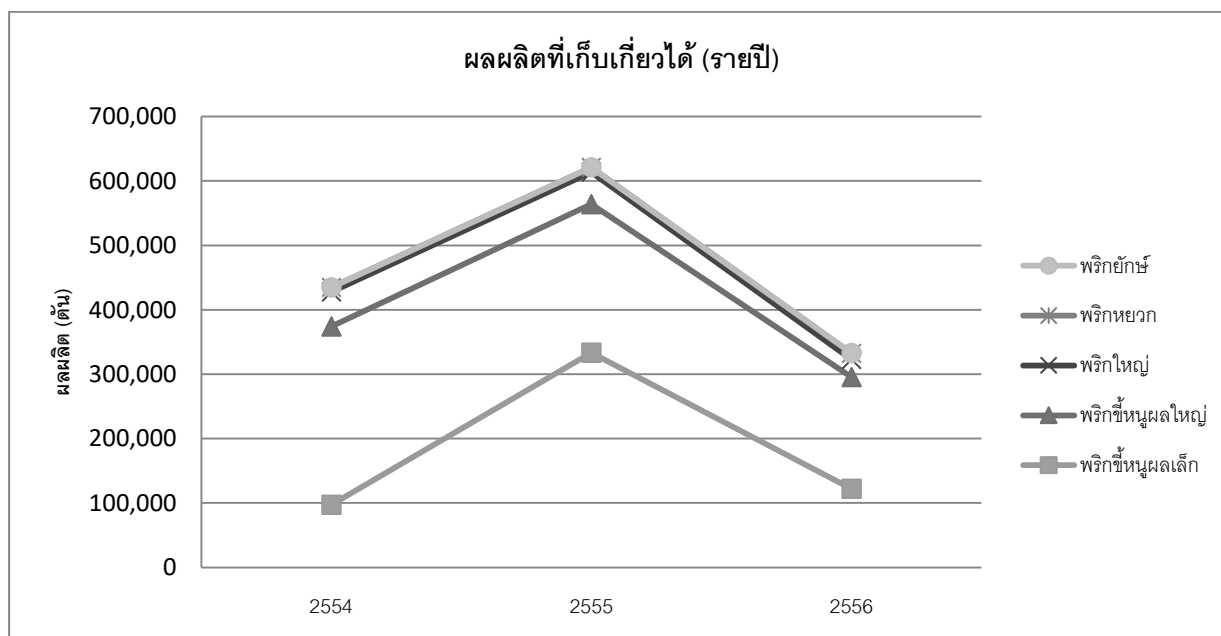
ภาพที่ 5 มูลค่าการส่งออกพริกและผลิตภัณฑ์ของประเทศไทย พ.ศ.2554 ณ ท่าเรือประเทศไทย

(FOB) ดัดแปลงมูลค่าการส่งออกจากข้อมูลกรมศุลกากร, 2556. สถิตินำเข้าและส่งออก

(ที่มา : วีระ และคณะ. 2557)

ภาพที่ 6 กราฟแสดงผลผลิตพริกแต่ละชนิดรายภาคปี 2556

ภาพที่ 7 กราฟแสดงผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ (รายปี)

ภาพที่ 8 สัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกพริกชี้หนู

ภาพผนวกที่ 9 สภาพแปลงพริกชี้หนู

